Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-нэз гарана | № 76 (13700) | 1972 оной мартын 31, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...АЛАЙ БҮТЭЭСЭ ...ЭШЭЛҮҮЛХЫН ...ЛӨӨ

...е үйлэдбэри эрид түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг ...һэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар арад ...айдал улам бүри һайжаруулха, ажалшадые алибаа ...р хангаха гээшэ юһэдэхи табан жэлдэ КПСС-эй XXIV ...алһан гол зорилго болоно. Үйлэдбэрнин саашадаа ур ...хэрэгтэ ажалай бүтээсын шиидхэхы арга нүхэсэл бай... Юһэдэхи табан жэлдэ ажалай бүтээсэ хэзээ хэзээ... ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэ хадань энэ асуудалда ...анхарал хандуулагдана.

...ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар республикын ...стиин хүдэлмэришэд нилээд амжалта туйлаа. Промыш... бүтээн гаргаха ба худалдаха талаар жэлэй түсэб бол... дүүргэгдээ. Түсэбһөө үлүүлэн 25 гаран миллион түхэри... бүтээн гаргагдаа. Тэрэшэлэн ажалай бүтээсэ дээшэ... абтаһан социалис уялга амжалтатайгаар бэелүүлэг... сасуулжа үзэбэл, 1971 ондо ажалай бүтээсэ 10 ...гаһан байха юм.

...бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарияа дүүргэжэ шадаһан про... предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, барилгын ...удай экономическа үрэ һайн байдаг: түбхын түрүүндэ ...түсэб заабол дүүргэдэг, хямда сэнтэй продукци гар... юумэ нарин нягтаар, багаар гаргашалдаг байха юм. ...метод, шэнэ техникэ, шэнэ технологи хэрэглэхэдэ, ажа... эрид түргэн дээшэлдэг байна бшуу.

...турша Улаан-Үдын авиационно завод ажалай бү... талаар нилээд амжалта туйлаа. Гансахан жэл соо ...вод дээрээ ажалайнь бүтээсэ аяар 37 процентээр урга... хадаа ехэ һайшаалтай үрэ дүн гээшэ. Ажалай бүтээ... ургалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, үйлэдбэрнин гол ...нууд дээрэ шэнэ техникэ, түрүү технологи үргэнөөр ...лэй, ажалай эмхидхэл саг үргэлжэ нарижуулагдана, ...ударидалга оньһожоруулагдана. Ажалай бүтээсэ дээ... үйлэдбэрине ашаг ехэтэй болгохо тушаа табан жэл соо ...түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тула тодорхой ...улганууд зохёогдонхой. Урлан нарижуулха, ухаалан зо... олониитэ хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэл... үргэнөөр хабаадуулагдана. Завод дээрэ эмхидхэгдэһэн ...алай һургуулинууд, залуу хүдэлмэришэдэй һургуули... ...элээрээ эрхим хүдэлмэришэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэр... түлөө мүрысөөн — эдэ бүгэдэ хадаа түрүү дүй дүр... ...лгэдэ бодото туһаламжа хүргэнэ.

...техническэ дэбжэлтэ туйлахын тула, ажал хүдэлмэрэе ...р, мүнөө үеын эрилтын ёһоор эмхидхэхын тула заво... ...эй дунда бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулгануу... промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, ...техническэ хүдэлмэрилэгшэдые танилсуулха зорилготой... семинарнууд үнгэрэгдэнэ. Семинарта хабаадагшадай ...хүдэлмэри үнэн зүрхэнһөө һайшаагдана.

...шучно-техническэ дэбжэлтэ ажал хүдэлмэридөө үргэ... ...лжэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээ ...бусадшье олохон промышленна предприятинуудта ...байһаниинь мэдээжэ. Улаан-Үдын прибор бүтээлгын ...цементын заводто, мүн бусад хэдэ хэдэн предприя... ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түсэбһөө үлүүлэн ...гдана, үйлэдбэриинь түсэб саг болзор соогоо дүүргэг... ...ынь өөрынь үнэ сэн хямда байна. Ажалайнгаа бүтээ... ...шадаһан коллектив хэзээ бүхэндэ олзо доход ехэтэй ... Промышленна предприятидашье, барилга дээрэшье, ...ходошье — ямаршье коллективтэ ажалай бүтээ... ...ехэ удха шанартай байһаниинь эли тодоор харагдана.

...ыень хэлэхэдэ, олохон предприятинуудта, колхоз, сов... ...алайнь эмхидхэл ехэ муу, ажалайнь бүтээсэ хангалтагүй ...шээлхэдэ, ЛВРЗ — манай республикын суутай, үнинэй ...предприятинуудай нэгэн. Тиигэбэшье заводой олохон це... ...хүдэлмэринь муугаар эмхидхэгдэнхэй, хүдэлмэришэдэй ...нормо ба түлөөһэн гуримшуулагдаагүй байһаар, ажал хү... ...эрдэм ухаанай заабаряар эмхидхэхэ тушаа тодорхой хэм... ...нууд бэелүүлэгдэнэгүй, бар хүсөөр хэгдэдэг ажал ехэ ...арга хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ ...хон хүдэлмэришэд удаан тогтожо ажалланагүй. Жэлэй ...ехэ олон хүдэлмэришэд ажалһаа гаража, ондоо тээшээ ...вод дээрэ ажалайнь бүтээсын ургалта жэлһээ жэлдэ ба... ...байнхай. 1970 ондо ажалайнь бүтээсэ 6 үлүүтэй процен... байбал, 1971 ондо минил 3 процентээр ургаһан байха ...мэришэдэй дунда социалис мүрысөөнэй ёһо тэдыгээр эм... ...инь эдэ жэшээнүүд дээрэһээ элеэр харагдана. Эндэ оло... ...шэд абаһан социалис уялгаяашье мэдэнэгүй. Энэ ха... ...парткомой, мүн цехүүдэй парторганизацинуудай хүдэл... дутагдал болоно.

...ной промышленность хадаа манай республикын арадай ...алын шухала һалбаринуудай нэгэн болоно. Эндэ түрүү ..., түрүүшүүл ажалайнгаа бүтээсэ эрид ехээр дээшэлүүл... Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй ...датайн леспромхозой бага комплексно бригадын брига... Павлович Кудряшовой үүсхэлээр нимэ бригада бүхэнэй ...ган кубометрһээ бага бэшэ модо бэлэдхэхын түлөө мү... ...өөр дэлгэрһэн байна. Удаань Хурамхаанай леспромхо... Петрович Парамонов, Василий Степанович Щукин гэг... комплексно бригаданууд һара бүхэндэ 3000 кубометрһээ модо бэлдэхэ гэжэ үүсхэл гаргаад, 1971 ондо нүхэр Пара...гада 46,4 мянган кубометр, нүхэр Щукинай бригада 42,7 ...метр модо бэлэдхэһэн байха юм. Бригада бүхэнэй ажа...есые эды зэргээр ехэ болгоод байгаа һаань, 1971 ондо ...с» комбинадай модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэн ...байһаниинь элитэ.

...жэшээнүүд дээрэһээ хараад үзэхэдэ, КПСС-эй XXIV ...алһан түүхэтэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатай... ...хэрэгтэ ажалай бүтээсын тон ехэ удха шанатай, үүр... ...инь улам бүри ойлгосотой болоно. Тиимэл хадань ...Центральна Комитет энэ асуудалда тон ехэ анхарал хан... ...оо хандуулна.

...бүхэндэ ажал хүдэлмэрээ эрдэм ухаанай заабарнин ...хэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүри тэм... ...удалаар олониитэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хү... ...үргэлжэ ябуулха гээшэ партийна организацинуудай ...зорилго болоно.

МАРТ 25 Газар һайжаруулха габшагай хоёр һара МАЙ 25

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ ОТРЯДАЙ ХҮСӨӨР

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ колхозоймнай гэшүүд тараалан, сабшалан дээрэһээ баян ургаса абаха зорилго урдаа табинхай. Жэшээнь, сабшалангай гектар бүриһөө 14 центнер үбһэ, гектарай 16 центнер ороохо таряа хуряажа абаха хүсэлтэйбди.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гэжэ таряашад, луговодууд, механизаторнууд бүгэдөөрөө тэмсэнэ.

Иннокентий Николаевич Колмаковой хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд мартын эхинһээ хойшо шэбхэ зөөжэ байна. Энэ хүдэлмэридэ тэргэтэй 5 трактор, 2 самосвал автомашина табигданхай. Һүүлэй мэдээгээр 5 мянга гаран тонно наг шэбхэ зөөгдэнхэй. Байгша ондо кукуруза тариха газарта наг шэбхэ горитой гаргагдахаар хараалагданхай. Сабшалан дээрэ гаргагдаха 30 тонно минеральна үтэгжүүлгэ абтаад байна. Тэрэниие газарай хүрьһэндэ оруулха хүдэлмэридэ тракторай тусхайта таарулагдаһан сеялкэнүүд хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө тэндэ 700 гектар тараалан, 900 гектар сабшалан уһалагдахаар хараалагданхай. Энэ хүдэлмэридэ луговодууд эдэбхитэйгээр хабаадаха.

Нёдондо үертэ абтаһан сабшалан сэлбэрлэхэ, борнойлхо талаар ехэ хүдэлмэри энэ хабартаа хэгдэхэнь.

Н. ЩЕРБАКОВ,
Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Һаяхан манай колхоздо һургаар отолхо, зөөхэ, хонидой байрын шэбхэ малтаха воскресник үнгэрөө. Эндэ Тохой тосхонһоо «Сельхозтехника» нэгэдэлэй 80 гаран хүдэлмэришэд хабаадаһан, колхозой бүхы 40 гаран луговодууд хүдэлһэн байна.

Энэ жэлдэ, габшагай хоёр һарын туршада 15 километр ута посхоод шэнээр баригдаха, заһабарилагдаха юм. Энэ барилгада хэрэгтэй болохо хэдэн мянган һургаар воскресниктэ хабаадагшад отолжо, зөөһэн байха.

Мүн энэ үдэр хонидой хоёр байрын шэбхэ малтагдажа, сабшалан дээрэ гаргагдаа. Эндэ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй урлан зохёогшодой бүтээһэн машина хэрэглэгдэжэ, хонидой нэгэ байрын шэбхэ 2—3 часай туршада сэбэрлэгдэшоо. Тэрэ машиныень «ДТ-75» трактораар кабиныень абажархёод зүдхүүлһэн байгаа. Мүнөө иимэ

Түрүүшын воскресник

үшөө нэгэ түхеэрэлгэ колхозой мастерской соо бүтээгдээ.

Габшагай хоёр һарын туршада тараалан дээрэ 4 мянган тонно, сабшаланда 6 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 100 гектарта үтэг хэгдэхэ хараатай.

Мүнөө колхозой луговодууд, Д. Очировай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд түлэг дундаа ажаллажа байнхай. Колхозой луговодууд аймаг дотороо дэлгэрһэн В. А. Герасимовай нэрэмжэтэ социалис мүрысөөндэ оролсожо, үбһэ ногооной үндэр ургаса туйлаха хүсэлтэй.

Ш. ТУБЧИНОВ,
Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Шанга тэмсэлэй урда тээ

Үдэр, хоногой үнгэрхэ тума хабарай тарилгын халуун һаха ойротоно. Эдэ үдэрнүүдтэ ажахы бүхэнэй таряашад, механизаторнууд, мэргэжэлтэд болон «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд оньһон техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргэхэ, үрэһэ хүрэнгээ тарилгын шанарта хүргэхэ, дутуу байгаа һаань, андалдажа хүсэлдүүлхэ, нуга сабшалан, бэлшээри болон полинуудаа ехээр үтэгжүүлхэ, ханааб хаалтануудаа заһабарилха, сэбэрлэхэ, һайрам саг соонь тогтоожо абаха гэһэн шухала асуудалнуудта гол анхаралаа хандууланхай.

«Искра» колхоз ороохо таряанай болон үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса жэл бүри хуряадагаараа республика соогоо суудагаранхай. Нёдондо эндэхид га бүриһөө 18,3 центнер ороохо (бүхыдөө 101.762 центнер), 25 центнер үбһэ хуряажа абаһан юм.

Колхоз бии байгаа арга боломжоёо тоолоjo үзөөд, горох, обёос тарилгаяа энэ жэлдэ 425 гектараар үргэдхэхэ гэжэ шиидээ. Тиигэжэ ажахыда 1.724 га обёос, 300 га горох таригдахань. Тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэн хүсэд сэбэрлэгдэжэ, гүрэнэй инспекцидэ шалгагданхай, үрэ дүнгынь һайн. Бүхы үрэһэн нэгэдэхи, хоёрдохи классай тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй.

— Мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 17 центнер ороохо, тэрэ тоодо 18 центнер шэниисэ ургуулжа, бүхыдөө 95.600 центнер таряа амбаартаа оруулха, тэрэнһээ 19 мянган центнерыень гүрэндэ худалдаха гэһэн түсэбтэйбди. Үнгэрэгшэ намартаа паарта 1.190 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, кукурузын талмайда 4.020 тонно наг шэбхэ, нуга сабшалан дээрээ 6.638 тонно шэбхэ, 600 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа һэмди. Энэмнай ургаса дээшэлүүлгэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ байха. Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада 1.000 тонно наг шэбхэ гаргахабди. Энэ хүдэлмэри ажахыдамнай эхилээ. Тэргэтэй дүрбэн «Беларусь» трактор Мунханай сабшалан дээрэ шэбхэ зөөнэ. Лугомелиоративна отрядые дүршэл ехэтэй механизатор Н. Е. Киреев хэдэн жэл удаагүүр хүтэлбэрилнэ. Тус бригадынхид жэл бүри үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абадаг юм. Мүнөөшье жэлдэ га бүриһөө адагынь 25 центнер үбһэ абахаар шиидэнхэй, — гээд колхозой главна агроном И. М. Козлов хөөрэнэ.

Колхозой МТМ-дэ хүрэжэ, оньһон техникын хэр заһабарилагдажа байһанаар һонирхобобди. Ута гонзогор шулуун мастерской соо нэгэн доро найман трактор заһабарилагдажа байба. Харахада, механизатор бүхэн шанга тэмсэлэй урда тээ бүхы юумэеэ нарин хёрхоор бэлдэнэ гэжэ ойлгохоор.

Мастерскойдо ажалай эмхидхэл, социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй, механизаторнуудай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал байгуулагданхай. Тэндэнь столово, улаан булан бии. Үдын заһабарилгын үедэ механизаторнууд нэгэ часай туршада шэнэ газетэ, журнал уншаха, шатар табиха арга боломжотой. Бригаднуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Т. А. Киреевэй бригадынхид эрхимлэжэ ябана. Тус бригадын 20 трактор, хүдөө абахын зэр зэмсэгүүд булта бэлэн болонхой. Тиихэдэ трактор, машинануудтай хамта комбайнууд заһабарилагдана. 27 комбайнай 20 нь бэлэн болоо.

Заһабарилгада бүхы юумэн урагшатай һайн гэхын аргагүй. Нэн түрүүн гэнжэтэ тракторнуудта ходовой частиин детальнууд ехээр дуталдана. Эбдэрһэн, хуушарһан деталь, частьнуудые һэльбэн заһаха, урлан нарижуулгын хүдэлмэри мастерскойдо яһала хэгдэдэг. Гэтэр тиимэшүүлые хүтэлбэрилхэ, урмашуулха талаар хүдэлмэри ябуулагданагүй. ВОИР-ай мастерской байгуулагдаагүй.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бэлэн болоһон тракторнууд. 2. Заһабарилагдаад байһан ороохоной сеялкые МТМ-гэй механик-хинагша В. Д. Тихонов, тракторист-комсомолшууд В. Л. Трифонов, В. М. Рычков гэгшэд шалгажа байна.

АВТОРАЙ фото.

ҺАЙН БЭЛШЭЭРИ— САБШАЛАНГАЙ ХАНИ

Бэшүүрэй совхозой мелиоратор Б. Б. ДЫМБРЫЛОВ хөөрэнэ:

— Зунай сагта манай эндэ үхэр мал, илангаяа һаалиин үнеэдые адуулхада бэлшээринай уйтадажа, бэрхэтэй байдал тохёолдуулдаг. Тойроод хуу таряанай газар сабшалан. Фермэнүүд үхэр малаа ехэнхидээ таряанай захаар, гол горхо зубшажа, бургааһа шугы соогуур адуулха баатай болодог.

Энээн дээрэһээ бидэ мүнөө һая соносхогдоһон габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын туршада тараалан, нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ тарааха, һайса уһалхаһаа гадна, мүн һаалиин үнеэдые бэлшээхэ тусхай һайн бэлшээри бии болгохо зорилгодо ехэ анхарал табихабди. Хэнэйшье мэдэһээр зун, намарай үедэ үхэр мал бэлшээри дээрэһээл гол хоолоо оложо эдинэ, гаргаша багатайгаар һү ехээр үгэнэ ха юм.

Урид табигдаһан проектын ёһоор түрүүшын ээлжээндэ Шэбэртын һү һаалиин фермын хажууда 112 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохомнай. Эндэ урдань үхэр мал бэлшээдэг байһан бага зэргэ намагтай, болдог дошо болоһон, жэжэ бургааһа ургаһан газар юм. Энээниие тойруулжа хорёолоод, тэрэнээ 13 ондоо загуун болгожо таһалхабди. Түрүүн тусхай машинаар болдогыень отолжо тэгшэлэгдэхэ, муу ногоон, хүбхэнгынь сэбэрлэгдэхэ, хүрьһэнэйнь дээгүүрхиие зөөлэрүүлхын тула дискэ борной, каток шэрэгдэхэ байна. Удаань минеральна үтэгжүүлгэ тараагаад, олон жэлэй ногооной үрэһэ тарихабди. Энэ бэлшээри «ДДН-45» түхэлэй оньһон түхеэрэлгээр уһа дээгүүр сасуулан хаяюулжа уһалагдаха.

Тиигэжэ мүнөө жэлһээ хойшо Шэбэртын фермын мал бэлшээреэр ядалдахаяа болихо байна. Олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ һайн бэлшээритэй болоходоо зундаа иишэ тиишээ нүүжэ ябахаяа болихо, үнеэдээ үбэл, зунгүй оньһон машинаар һааха аргатай болохо юм. Юуб гэхэдэ, эндэхид үнеэдээ үбэлдөө машинаар һаагаад, зунай сагта малайнгаа холын бэлшээридэ ябашахада гараар һааха баатай бологшо һэн. Энээнһээ үнеэдэй һү шэмэнь доошолдог байгаа.

Ерэхэ жэлдэ Новосретенкын фермын дэргэдэ баһал 112 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри эмхидхэхэбди.

Мүнөө бэлшээрэе хорёолхо һургаар отолжо бэлдээд, тэрэнээ зөөжэ байнабди. Мүн үбэлдөө луговод Мижит Бадмаев эндэ 65 мянган кубометр тошо халяагаа.

Сабшалан дээрэшье баһал бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Намартаа, үбэлдөө бригада бүхэн өөһэд өөһэдынгөө сабшалан дээрэ хамта 3730 тонно шэбхэ гаргаа. Баруун-Гутайн луговод Р-Д. Жамьянов 50 мянган тонно тошо халяагаа. Һаяар бүхы бригаднуудай тусхай оньһожоруулагдаһан звенонуудые эмхидхэжэ, сабшаландаа наг шэбхэ гаргажа захалхань. Энэ хоёр һарын туршада совхоз дотор гансахан сабшалан дээрэ 3 мянган гаран тонно шэбхэ зөөгдэхэ юм.

Байгша ондо ажахымнай луговодууд бүхы сабшалангай гектар бүриһөө дунда заргээр 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахын түлөө тэмсэхэ байна. Энээниие бэелүүлхэ арга боломжошье бии! Газарнай хуу шахуу уһалагдадаг ха юм.

...ВЕНЦИДЭ ГАР ТАБИГДАБА

...ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIV сесси... ...линай түхеэрэлгэнүүдээр ушаруулагда... ...газар хохидолой түлөө дааха уласхоорон... ...рюусалга тухай конвенциие 1971 оной ...рин 29-дэ һайшааһан юм. Генеральна ...мблейн иимэ шиидхэбэриин гарахаһаа ...хабаатай гүрэнүүдэй хоорондо зохихо ...нүүд хэгдэһэн байгаа. Энээниие Совет... Союз, США ба Великобритани хадагал... ...байха гэжэ конвенцеэр хараалагдана.

...рэнтэй зохилдуулан, тус конвенцидэ ...ын 29-эй үдэр Москва, Вашингтон ба Лон... гар табигдаа.

...нвенциие хадагалха гурбан гүрэнэй тү... ...гшэд: Советскэ Союзай зүгһөө — СССР-... ...дадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громы... ...ерикын Холбоото Штадуудай зүгһөө — ...-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Джэкоб ..., Великобританиин зүгһөө — Велико... ...аниһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд сэр ... Киллик гэгшэд конвенцидэ Москва хото... ...р табиба.

...шэлэн Болгариин, Польшын, Мекси... Финляндиин, Чехословакиин, ГДР-эй, ..., Румыниин, Италиин, Венгриин, МНР-... ...епалай, Норвегиин, Аргентинын, Руан... Швейцариин, Исландиин, Украинын ..., Белоруссиин ССР-эй, Ганын түлөө... ...гүрэнүүдэйнгээ үмэнэһөө конвенцидэ ...табя.

...нвенцидэ гар табилгын үедэ СССР-эй ...стрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлог... ...В. Смирнов болон бусад тушаалтад ...ноа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта

ҺУРАГШАДТА ЕХЭ ЭРДЭМ ОЛГОХО

Һургуулиин шэнэ программанууд ба учебнигүүд һурагшадай юрэнхы бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ухаан бодолой, бэе махабадай хүгжэлтэ улам һайжаруулха арга олгоно. Москва хотодо мартын 29-нэй заседанида хабаадаһан РСФСР-эй Верховно Соведэй Арадай гэгээрэлэй, эрдэм болон соёлой комиссиин гэшүүд иимэ тобшолол хээ. Россин Федерациин юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта шэнэ программын ёһоор зааһан дүй дүршэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэглэбэ. Элидхэлшэ — РСФСР-эй гэгээрэлэй министр А. И. Данилов, нэмэлтэ элидхэл хэһэн депутат Е. П. Никитин, үгэ хэлэһэн депутадууд З. Н. Кулакова, И. С. Гусев, А. П. Воронцова, С. А. Герасимов, М. П. Филиппова, комиссиин түрүүлэгшэ А. П. Филатов болон бусад һургуулинуудай хүдэлмэри шэнжэлэлгые үндэһэ болгон, нигэжэ тэмдэглээ: шэнэ программанууд ба учебнигүүд һурагшадай хүшэ хүрэмөөр, эрдэм, техникэ ба соёлой хүгжэлтын мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ таарамаар байна. Эдэ программанууд ба учебнигүүд эрдэм ухаанай гол заабаринуудые шудалха талаар уг залгамжалга хангаха, һуралсалай материалнуудые жэл жэлдэ бүри таарамжатай һайнаар хубааха ябадалда туһа хүргэнэ.

Шэнэ программанууд сурталбодолой ба шэнжэлхы ухаанай талаар бүри тодо һонор болгогдонхой, тэдээн доторхи һуралсалай материал һурагшадта научна гол ойлгомжонуудые, марксистско-ленинскэ суртал бодол амжалтатайгаар нэбтэрүүлэн бүрилдүүлхэ арга олгоно.

Республикын Гэгээрэлэй министерство, «Просвещение» гэжэ хэблэл шэнэ учебнигүүдые хаһа саг соонь, шухала тоотойгоор барлан гаргаа. Россин Федерациин 1,3 миллион багшанар, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд шэнэ гуримаар хүдэлмэрилхэ бэлэдхэлдэ хабаадалсаа.

Һургуулиин шэнэ программануудые хэрэглэһэнэй ашаар һуралсалай шанар дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ойлгосые бүри һайн болгохо арга олгоо гэжэ депутадууд тусхайлан тэмдэглэбэ.

Заседанида хабаадагшад һургуулинуудай һуралсалай материальна бааза һайжаруулха тухай мүн лэ хэлээ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй турша соо 4.8 миллион үхибүүдэй һураха шэнэ һургуулинууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Һуралсалай-техническэ промышленностиин предприятинууд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд ба түхеэрэлгэнүүдые 1,5 дахин ехээр бүтээн гаргадаг болонхой. Шефтэ предприятинууд, эмхинүүд, колхозууд болон совхозууд һуралсалай кабинедүүдые, мастерскойнуудые түхеэрхэдэнь һургуулинуудта туһална.

Гэхэ зуура, шэнэ программануудые, учебнигүүдые хэрэглэхэ талаар һургуулинуудай хүдэлмэридэ дутуу дундануудшье тохёолдоно гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Арадай гэгээрэлэй, эрдэм болон соёлой комисси тэмдэглэбэ. Зарим программанууд ба учебнигүүд хүндэшэг байна гэһэн һанамжа депутадууд хэлээ.

Хүдөөгэй зарим һургуулинууд харуулан ойлгуулха, һуралсалай техническэ хэрэгсэлнүүдээр үшөөл хүсэд хангагдаагүй байһаар. Зарим һургуулинуудта физикын, химиин, биологиин кабинедүүд үгы байна. Энэ дутуу дунданууд һуралсалай предмедүүдые шэнэ программануудай үндэһөөр заалгын шанарта, һурагшадай ойлгосодо муугаар нүлөөлнэ.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха тухай һанамжа дурадхалнуудые комисси хараалба.

Комиссиин хүдэлмэридэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчина хабаадаа.

(ТАСС).

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААТАЙ ГҮРЭНҮҮДЭЙ АРМИНУУДАЙ ШТАБУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

СОФИ. (ТАСС). Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ түсэбтэй зохилдуулан, байгша оной мартын 21-һээ 28 хүрэтэр Болгариин Арадай Республикада командно-штабуудай оперативна һуралсал үнгэргэгдөө. Энээндэ Болгариин Арадай армиин, Румыниин Социалис Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, Совет Армиин штабууд хабаадаа.

Тус һуралсалые НРБ-гэй арадай оборонын министр армиин генерал Добри Джуров хүтэлбэрилбэ. Энэмнай Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй арминуудай хоорондын хани барисаанай, харилсаа холбооной эли тодо гэршэ болоо. Һуралсалда хабаадаһан штабууд оперативна эрхим бэлэдхэлтэй, мүнөөнэй оршон байдалда сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулгые залан ударидаха хаба шадабаритай байһанаа харуулаа.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовский һуралсалда байлсаба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. И. БАЛДАКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын загаһанай промышленностьда удаан саг соо эдэбхитэй һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Хойто-Байгалай аймагай Нижнеангарскын загаһашадай бригадын бригадир нүхэр Алексей Игнатьевич Балдаковые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

Политическэ hуралсал

АША ТУҺАТАЙ СЕМИНАР

Городой гурбан районуудай промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын организацинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалдаг hургуулинуудай пропагандистнарай хоёр үдэрэй семинар партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан үнгэргэбэ.

Капитализмын политэкономи, социализмын политэкономи, философи, научна коммунизм гэhэн секцинүүдтэ пропагандистнар hуралсаhан байна.

Партиин обкомой лекторнүүд, городой дээдэ hургуулинуудай багшанар-эрдэмтэд: экономикын эрдэмэй кандидадууд Д. Г. Ширабон, К. О. Вураев, В. Г. Шойдокова, философиин эрдэмэй кандидадууд З. Н. Цыдыпова, А. В. Бунов, түүхын эрдэмэй кандидат Н. П. Мараев болон бусад политэкономиин, философиин, научна коммунизмын асуудалнуудаар лекци уншаhан байна. Партиин обкомой лекторнүүд Б. П. Крянев, А. С. Серебряков, Ю. П. Болдонов уласхоорондын асуудалаар, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн тухай лекцинүүдые уншаба.

Методикын асуудалаар лекцинүүд уншагдаhан байна.

Манай корр.

Инженер, технигүүдэй эдэбхи, үүсхэл хүгжөө...

(КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМҺЭЭ)

«Коллективэй гэшүүдые үзэл сурталай болон политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Череповецкэ металлургическа заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хэр зэргэ хабаададаг тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ зорилгоор городской партийна организациин хэжэ байhан хүдэлмэри тухай» асуудал партиин Улаан-Үдын горкомой ээлжээтэ пленум дээрэ hаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тус тогтоолой абтаhанhаа хойшо гурба hара тухай саг үнгэржэ байна гээд элидхэлшэ. КПСС-эй горкомэй секретарь нүхэр **С. В. Ангапов** тэмдэглэбэ. Энэ шухала удхатай тогтоолые бэелүүлхэ тухай хөөрэлдөөн партиин райкомуудта, олохон партийна эхин организацинуудта болоhон, партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалга тухай асуудал КПСС-эй горкомой, партиин Железнодорожно райкомой пленумүүд дээрэ зүбшэгдөө hэн.

Городой түрүү предприятинуудта, жэшээлхэдэ, авиационно заводой, 8-дахи автобазын, сэмэйн фабрикын партийна организацинууд ажалшадай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Тэдэнэр пропагандист, политинформаторнуудаар, коммунис ажалай hургуулинуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр, агитаторнуудаар хүдэлнэ. Хүтэлбэрилхы тушаалтад коллективэйнгээ гэшүүдэй үмэнэ лекци, элидхэл тусхай табигдаhан графигай ёhоор уншана.

Гэхэтэй хамта элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэhэнэй ёhоор городой промышленна, барилгын, транспортын предприятинуудай зарим партийна организацинууд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, даалгагдаhан ажалайнь түлөө үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ, политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар горитой оролдоногүй. ЛВРЗ-гэй инженер болон технигүүдэй 40 процентынь, судна бүтээлгын заводто дүрбэнэй нэгэ хуби үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадуулагданагүй.

— Мүнөөнэй эрхэ байдалда хүтэлбэрилхы тушаалтадта, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ эрилтэ табигдана,—гэжэ КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Булдаев** хэлэнэ. — Марксизм-ленинизмын hургаалаар зэбсэглэжэhэн, шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ байха зэргэтэй. Райондомнай мүнөө үедэ 1,5 мянга гаран инженер, технигүүд ажаллана. Тэдэнэрэй 600-гаадынь коммунистнууд юм. Энэмнай тон ехэ хүсэн, имагтал зүбөөр хэрэглэхэ шухала. 19 партийна организацида КПСС-эй ЦК-гай тогтоол зүбшэн хэлсэгдээ. «Электромашина» заводто жэл бүри ниитын эмхи зургаануудай хабаадалгатайгаар инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй аттестаци үнгэргэгдэжэ, үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ талаар олон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Зүгөөр хаа хаанагүй имэ юумэ хэгдэнэ гэхын аргагүй. Оёдолой фабрикада, пивын заводто, мүн бусад зарим предприятинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hула байhаар. Энээн дээрэhээ боложо, энэ жэлэй түсэб, абаhан уялганууд дүүргэгдэнэгүй. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд түсэбэй дүүргэлтын, ажалшадые хүмүүжүүлгын түлөө өөhэдынгөө харюусалгые мэдэрхэ ёhотой.

Гадна ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй hуралсал гуримшуулха саг ерээ. Ажал тухайгаа уулзажа хөөрэлдэдэг клубай хүдэлмэри hэргээжэ, бүри hонирхолтой, гүн удхатай болгохо шухала.

Улаан-Үдын мяха-консервнэ комбинадай слесарь, Социалис Ажалай Герой нүхэр **Немочин** үйлэдбэри дээрэ мастернуудай хүтэлбэрилхы, хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ асуудалда тогтобо. Комбинадта ажал хэрэгээ мэдэхэ, шадамар бэрхэ мастернууд олон юм. Теэд тэдэнэй дунда дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтые олохогүйт. Мастернуудай ажалай түлөөhэн ехэ дутагдалтай, тэдэнние моральна болон материальна талаар урмашуулга хүсэд гуримшуулагдаагүй.

Энэ шүүмжэлэлыень «Электромашина» заводой ахалагша мастер нүхэр **Ключерев** дэмжэхэ зуураа, завод дотор хэгдэжэ байhан хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэбэ. Хоёрдохи жэлээ мастернуудай совет хүдэлнэ. Һара бүридэ мастерай үдэр үнгэргэгдэнэ. Мастерай зүбшөөлгүйгөөр хүдэлмэришэнние ажалhаань таргаха, ажалда абаха асуудалнууд шиидхэгдэнэгүй. Партийна суглаан дээрэ, партбюрогой заседани дээрэ үе үе болоод мастернуудай тоосоон табигдажа, аша туhатай хөөрэлдөөн болодог. Мүнөө заводтомнай мастернуудай дунда мүрысөөн соносхогдонхой. Мүрысөөнэй дүримэй ёhоор илагшадта заводой габьяата мастер, I, II классай мастер гэhэн нэрэ зэргэ олгогдожо, тэдэнэр урмашуулагдаха юм. Мастернуудай эрдэм мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Энээнэй тулада тэдэнэртэ экономикын, техническэ дэбжэлтын, бусадшье асуудалнуудаар лекци уншажа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байгаа бол hайн hэн.

— Үйлэдбэри дээрэ научно-техническэ дэбжэлтэ түйлаха, коллективтэ үзэл сурталай болон политическэ хүдэлмэри эрид hайжаруулха —имэ хоёр гол зорилго манай партийна организаци урдаа табина,—гэжэ авиационно заводой парткомой секретарь нүхэр **Бондаренко** хэлэбэ. Эдэ зорилгонуудые хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр шиидхэхэнь бэрхэтэй. Заводой бүхы цехүүдтэ коммунистнуудай болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд боложо. КПСС-эй ЦК-гай тогтоол бэелүүлхэ тушаа хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан байна. Политическэ темэдэ, уласхоорондын байдал тухай лекци, элидхэлнүүд олоор уншагдадаг болоо. Үйлэдбэриин командирнууд хараалагдаhан нэгэ үдэртэ хүдэлмэришэдтэй уулзажа хөөрэлдэдэг заншалтай болонхой. Партийна эдэбхитэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри эмхидхэгшэдэй семинарта ябалсажа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсана, hуралсана.

Теэд хэхэ ажал үшөөл ехэ. Инженер, технигүүд бултадаа адли эдэбхитэйгээр хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадуулагданагүй, энэ талаар шанга эрилтэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарта табигдаха зэргэтэй.

Коллективэй гэшүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри... шэ саг зуурын хэрэг... ажахын хүтэлбэрилэгш... на болон ниитын бусад... нуудай анхаралда ходо... жэ байха ёhотой гээд, ... дой директор нүхэр Б... тэмдэглэбэ. Манай заво... но-техническэ 176 хү... тоологдоно. Тэдэнэй б... үргэлжын ниитын даа... политическэ, хүмүүжү... мэридэ инженер, техни... далсалга тухай асууд... водой коммунистнуудай... рэ зүбшэн хэлсэгдээд, ... хэмжээ ябуулганууд ... эхилээ. Тиихэдэв гол ... луу мастернуудай, үйлэ... мандирнуудай hурал... набди. Эдэ нүхэднай ү... дэлмэришэдтэй сугтаа ... дэлнэ ха юм.

Тэрэшэлэн пленум ... бүтээлгын заводой проф... комой түрүүлэгшэ нүхэр ... ВЛКСМ-эй горкомой се... Леонов, ЛВРЗ-гэй цех... нүхэр **Тапхаев**, Улаан-... түрбиныя машинист ну... гэгшэд үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэhэн ... КПСС-эй горкомой пле... гы тогтоол баталан аб...

Д. ЦЫБ...

Табан жэлэй барилганууд

ҮШӨӨ НЭГЭ ШЭНЭ ПРЕДПРИЯТИ

Улаан-Үдэ хотын кондитерскэ фабрикын цехүүд. Элдэб түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой, заримаhнинь тушаагдажашье байна. Хүдэлмэришэдынь дандаа сагаан халаадтайнууд.

— Мүнөөдэртөө вафли болгохо хоёрдохи лини туршажа байнабди. Нэгэдэхи лини бүри февралиин 10-hаа хүдэлжэ эхилээ hэм бшуу. Тэрэ гэhээр 1800 килограмм «Снежинка», «Лимонная» гэжэ вафли хэжэ худалдаа наймаанда эльгээбэбди, — гэжэ бисквитнэ цехэй начальник Зинаида Григорьевна Балашова хөөрэнэ. Хоёрдохи линиин хүдэлөө hаань, халаан соо 500—600 килограмм вафли хэгдэхэ юм.

Кондитерскэ шэнэ фабрикые ашаглалгада оруулхада олон мэргэжэлтэд туhаламжа хүргөө. Горький хотоhоо ерэhэн дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэн Александра Ивановна Королёва залуу хүдэлмэришэдтэ яhала туhалаа, зүбшэл, заабари үгөө. Печени бариха түхеэрэлгын хажууда хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд сугларанхай. Тэсэжэ ядаhан заримаанинь байд гээд лэ гарайнгаа час хараад абаха юм.

— Хэдэхэн минута болоод «Москва» гэжэ нэрлэгдэhэн печени гарахань. Түрүүшымнай печениин амтыень үзэгты! — гэжэ бисквитнэ цехэй технолог Валентина Михайловна Матюшова суглагшадые урина. Уданшьегүй түрүүшын печени халуун пеэшэнhээ гаргагдаба. Тэбхэр шарахан печени ехэ дуратайгаар амталжа үзэнэд. Зарим нэгэн ехэл магтана. Нүгөө зариман шанарыень hайса шалгажа үзэнэд.

Улаан-Үдын кондитерскэ шэнэ фабрикын цех соо «Москва» печени баригдажа эхилбэ ха юм. Яhала амтатай печени! Имэ печени hаядаа бүри ехээр баригдажа, республикын ажалшадта наймаалагдахань гээшэ. Шэнэ фабрикын продукцине хүнүүдэй дуратайгаар худалдан абаха байhанда этигэмээр.

Фабрикын нээгдэхэ үдэрые хүлеэhэн зон олон лэ байха даа. Эндэ ганса вафли, печени баригдаха бэшэ, харин элдэб олон зүйлэй конфетэ, драже гэхэhээ эхилээд хэгдэхэ юм. Шэнэ фабрикын бүхы цехүүдэй ашаглалгада тушаагдахадань жэлдээ 14,5 мянган тонно элдэб зүйлэй амтата зүйлнүүд эндэ үйлэдбэрилэгдэдэг болохоор хараалагдана.

Бисквитнэ цехhээ розничнэ цехтэ ороходо бүришье hонирхолтой. Гурбан түхеэрэлгэ дээрэ «Какао», «Ягодка», «Цветной» гэhэн драже хэгдэжэ байна. «Красная Сибирь» фабрикаhаа иишэ ерэhэн Мария Никитична Головкина минута соошье эндэhээ холодоногүй. Эрьелдэжэ байhан түхеэрэлгэ соо саахар нэмэнэ. Хэдыхэн сагай үнгэрөөдхихэдэ «кофе» гэhэн драже бэлэн болобо. Тиигэхэдэнь Мария Никитична Головкина ургамалай тоhо нэмэнэ. Боро үнгэтэй, мойhон шэнги монсогорхон драже ялагар үнгэтэй болошохо юм. Тиигэхэдэ оньhон түхеэрэлгэ вогсоогдожо, бэлэн болоhон амтата эдеэн хайрсагууд соо хубаарилагдан хэгдэбэ. Залуухан басагад Мария Никитичнагай хэлэhэн үгөөр хамаг юумэ бүтээнэ.

— Яhала оролдосотой, ажаллаха дуратай басагад! Жэшээлхэдэ, Мария Сизых разрядтай болонхой. Имэ ажалша бэрхэ басагад hайн шанартай продукци үйлэдбэрилжэ, ажалшадай магтаалда хүртэхэл байха, — гээд тэрэ томоотойгоор хөөрэнэ.

Манай басагадые hургахаяа Новосибирск хотоhоо ерэhэн Мария Никитична Головкина драже хэхэ «нюусаяа» тайлбарилжа, хөөрэжэ үгэнэ. Тиигэжэ мүнөө халаан соо 300—350 килограмм амтан эдеэ буйлуулна. Эндэ «Чародейка», «Мишка Косолапый» гэhэн конфетэнүүд хэгдэжэ эхилэнхэй. Эдэ конфетэнүүд автомадаар саарhан соо орёогдоно. Залуу мэргэжэлтэ Валентина Пецкалёва автомадай хүдэлхыень ехэл наринаар шалган харана. Минута соо 80—90 конфетэ саарhан соо орёодог машина манай ороной захилаар ГДР-тэ бүтээгдэhэн байха юм. Германиин Демократическа Республикада бүтээгдэhэн бэшэшье олон станогууд энэ фабрикын цехүүд соо тодхогдоhон.

— Бүтээсэ ехэтэй, тон hайн станогууд. Эдэнние зүбөөр тодхожо шадаа hаа, ехэ юумэн хэгдэхэ байха, — гэжэ инженер-хабсаргагша Валерий Владимирович Яничкин хөөрэнэ. Энэ нүхэр фабрикын цехүүд соохи бүхы түхеэрэлгэнүүдые тодхолсоhон байна. Энээнhээ урда Хабаровск, Куйбышев хотонуудта баригдаhан кондитерскэ фабрикануудта оньhон түхеэрэлгэнүүдые тодхолсоhон.

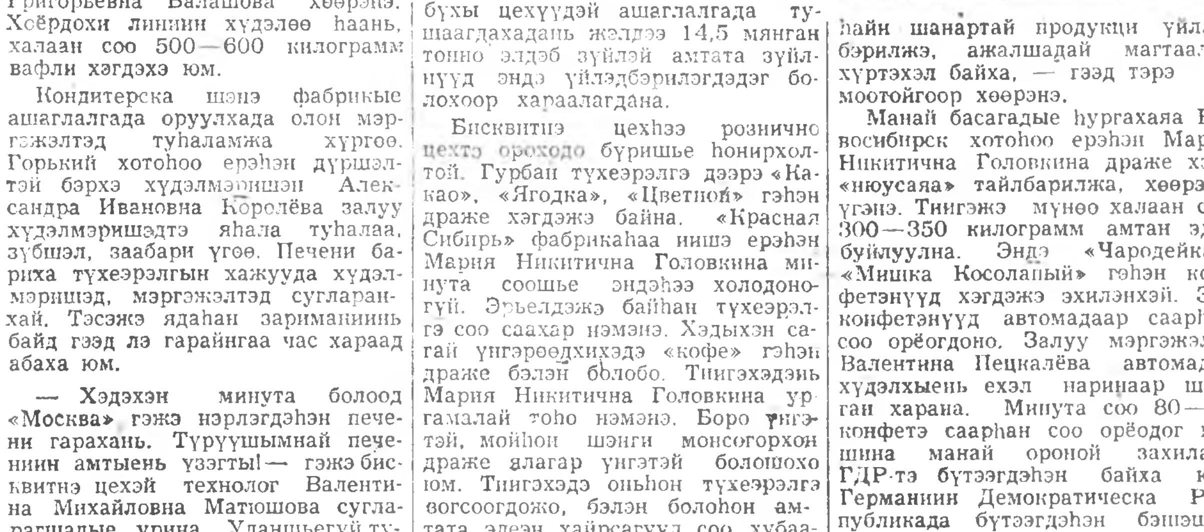
Инженер автомадуудай хүдэлхые ехэл анхаралтайгаар шалган харана. Нэгэ хэдэн конфетэ саарhанда муугаар орёогдобо. Энээнние обёорhон Валерий Яничкин нэгэ шүрэб мушхаад, удаань автоматчица басага дуудажа, хамаг шалтагааниинь ойлгуулжа үгэнэ. Гоё үнгэтэй саарhан соо «Чародейка» конфетэ орёогдоод гаражал, гаражал байна. Саарhан дээрэнь «Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика» гээд уншанабди. Һаядаа коньягтай конфетэ, «Птичье молоко», «Трюфели» гэхэ мэтэ конфетэнүүд шэнэ фабрикын цех соо хэгдэжэ эхилхэнь.

Сибириин кондитерскэ томо предприятинуудай нэгэн Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика ашаглалгада үгтэбэ гээшэ. Энэ фабрикын коллектив байгша ондо 3400 тонно продукци үйлэдбэрилхэ даабаритай.

— Үдэр бүри шэнэ түхеэрэлгэнүүд ашаглагдажа байна. Энэ оной июнь hара соо бүхы цехүүднай продукци үгэжэ эхилхэ ёhотой, үгэхэшье байха, — гэжэ фабрикын главна инженер Валентина Павловна Иванцова хөөрэнэ.

Табан жэлэй шэнэ барилгануудай нэгэн — Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика ашаглалгада оруулагдажа, продукци үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Арад зониие эдеэ хоолой элдэб зүйлөөр элбэгээр хангахын түлөө тэмсэлдэ энэ предприяти үшөө нэгэ алхам боложо үгэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: механик-химик Г. Б. Белозёрова, (зүүн гарhаа) лаборатори даагша И. Е. Синина, техник-химик Г. Л. Сморкова фабрикын центральна лаборатори соо.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

„...ҮДЭР БҮХЭНЭЙНГӨӨ ТЭМСЭЛ СООГУУР ҮНГЭРДЭГ БАЙХАДА“

А. М. Коллонтайн түрэhөөр 100 жэлэй ойдо

Александра Михайловна Коллонтайн хуби заяан, арюун тунгалаг, омог дорюун ажабайдалынь сэдьхэлэй хүбшэргээе доhолгоно. Хүн түрэлтэндэ манай революциин заяаhан онсо гайхамшаг хүнүүдэй, эдэ большевигүүд-ленинецүүдэй суута бүлэгэй дундашье Александра Коллонтайн нэрэ алдар онсо өөрэ, гайхалтай байhан.

Хаанай генералай басаган... Профессиональна революционерка... Балтиин далайн матросуудай, Холбоото Штадуудай хүдэлмэришэдэй альга ташан угтадаг байhан агитатор ба пропагандист... Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын хүдэлөөнэй суута ажал ябуулагша... Түрүүшын эхэнэр-нарком... Түрүүшын эхэнэр—Советскэ Союзай элшэн сайд.

...Дүхэд гэhэн хара нидхэ дороо хүхэльбэ хурса нюдэтэй, буржагар хүрин үhэтэй, урин янзын уралнуудтай басаган фото-зураг дээрэhээ бидэн тээшэ хараад байха. Бүхы түхэл шарайдань — өрид залуугай охин, ажабайдалай сог зали нэбтэрэнхэй.

Сашые таниха хүнүүд тэрэнэй зелдэр зулгые, сэбэр сэдьхэлтэйе, юрэ бусын согтой хүхюун, ниисэтэй зангые тэмдэглэдэг байhан. Александра Михайловна хариин хэлэнүүдые тордиhогүй мэдэдэг, литературна хурса бэлигтэй, зурагта дүйтэй, дуратай байгаа. Энэ басаган багаhаа хойшо бодомжолжо, адаглажа hураhан юм гэдэг. 14 наhатайдаа Боклиин «Соёл болбосоролой түүхэ» гэжэ ехэ зохёол уншаhан. Гэхэ зуура, Сашын хуби заяанда энэ ном бэшэ, харин ондоо зохёолой шиидхэхы нүлөө үзүүлhэниинь элитэ. Тэрэнь «Коммунис партиин манифест» байгаа. Энэ зохёол Александра Михайловнын марксис эрдэм болбосоролой эхи табиhан байха.

«...Суртал бодолой хубилалта ажабайдалай хубилалтадахи hайшаалтай, таарахагүй талыень зүбөөр ойлгохо ябадал ухаан бодолдом аажамаар бүрилдэhэн юм,—гэжэ А. М. Коллонтай хожомынь дурдаhан байдаг. — Үзэл бодолоороо дүтэ хүнүүдтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд, адаглалга шэнжэлгэнүүд, социализм тухай hургаал заабарине шудалалга тиимэ хубилалтада туhа хүргэhэн байха». «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзай» хүтэлбэреэр 1896 ондо Петербургда бүд нэхэгшэдэй хэhэн суута стачка тэрэнэй ажабайдалай замые эсэслэн заажа үгэhэн юм. Саша обществын байдалые революционно ёhоор, ехэ абьяастай, оролдосотойгоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэлдэ оролсоhон.

Гэхэ зуура, полициинхид баhал мини байгаагүй. Социал-демократическа партида хабаатай байhанайнь түлөө, зэбсэгтэ буhалгаа хэхые уряалhанайнь түлөө А. М. Коллонтайе гэмнэхэ хэрэг бэлдэhэн юм. Тиимэhээ Саша Россиhаа зугадан гараха баатай болоhон гэдэг.

Аяар найман жэлэй туршада Эхэ оронhоо холуур ябаба. Германиин, Англиин, Даниин, Швециин, Бельгиин, городуудта болоhон митингнүүдтэ хабаадаа... Хейвудтэй, Жорестэй, Цеткинтэй ...нүүдые хэлээ. Баригдажа тушаагдаа... дөөдшье үзөө. США-да лекцинүүдые у... мэришэнэй хүдэлөөн тушаа, эхэнэрнүү... лаар номуудые бэшэхэ бодол поезднуу... hэн. В. И. Ленинэй даалгабаряар бэшэ... хэндэ хэрэгтэйб» гэжэ номынь угаа оло... гаар хэблэгдэhэн, дахинаа барлагдан га...

1917 оной март. А. М. Коллонтай Пет... бэ. Тэрэниие Петроградай Соведэй гүйс... ведэй большевик фракциин бюродо h... Александра Михайловна «Правда» г... жуулан, номнолой хүдэлмэри эсэшэ су... шунал абьяастайгаар ябуулжа эхилээ.

Соведүүдэй II съезд дээрэ эмхидхэг... лагдаhан түрүүшын Совет правительст... лонтай гүрэнэй харгалзалгын наркомоо... hон. Тэрэнэй эдэбхитэй хабаадалгатайга... болон нялхасуудые хамгаалха тухай д... гэ тухай, түрэхэ эхэнэрнүүдтэ үгтэхэ ... тухай, залуу эхэнүүдтэ тэдхэмжэ олгохо ... линууд гаргагдаhан түүхэтэй.

А. М. Коллонтай 1923 онhоо—худал... най талаар бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэ, Со... этигэмжэлгээр Норвегидэ байдаг элшэн ... болоhон юм. Тиин тэрэнэй ажал ябуул... тическа үень эхилээ...

«Хэрэгүүдээ үшөөл хүсэд дүүргээгү... наhа барахынгаа урдахана 80 наhатай ... хадаа, энэ гайхамшаг эхэнэр бэшээ hэ... хэнэйнгөө тэмсэл соогуур үнгэрдэг ... ажабайдал минии сэдьхэл ханадаг» гэh... үгэнүүдтэ Александра Михайловна дур...

Игорь ...

—□—

КУЙБЫШЕВСКА ... Эндэхи Волжско ... на заводто суудхэд... шина бүтээн гаргагда... эй профсоюзуудай XV ... хүндэлэлдэ дэлгэр... лис мүрысөөндэ 14... нечнэ цехэй Борис П... хүтэлбэрилдэг бригад... бэ. Тэдэнэр цех соо... рүүлэн, түсэбөө дүүр... эрхим шанартай прод... тээдэгээрээ мэдээж...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. ...каревой бригада.

ТАСС-ай фото...

—□—

Совет орон доторнай

БАГА АРАДУУД ТУХАЙ НОМ

НОВОСИБИРСК. (ТАСС). Сибириин эрдэмтэ-этнограф В. А. Зибаревай «Бага яhатанай ехэ хуби заяан» гэhэн номые Баруун-Сибириин номой хэблэл барлан гаргаба. Ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэн мандажа, бага үндэhэ яhатадые хосоролгоhоо абараа, социалис хүгжэлтын зам дээрэ гаргаа гээд ханты, манси, яхад, чукча арадуудай ажабайдалай жэшээ дээрэ харуулагдана.

Авторнуудынь энэ номоо СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулна.

„МВ-18“ ГЭЖЭ МАРКЫН МОПЕД

ПЕНЗЭ. (ТАСС). М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Пензенскэ велосипедэй заводой конвейерhээ «МВ-18» маркын шэнэдхэгдэмэл мопедүүдэй түрүүшын парти гаргагдаба. Шэнэ машинын урда мөөрдэ телескопой маягтай вилкэ тодхогдонхой, рамань зохид болгогдоо. Табан литр бензинэй багтаха баагтай. Энэнь 300 километртэ хүрэхэ. 1972 оной дүүрэтэр тус предприяти 100 мянга гаран шэнэ мопед гаргаха юм.

Үшөө нэгэ шэнэ юумэн эндэ бүтээгдэхээр бэлдэгдэнэ. Эрэшүүлэй «Сура» гэжэ велосипедэй томо детальнууд нарижуулагдаад, ондоо заводуудай гаргаhан велосипедүүдэй детальнуудаар hэлгэгдэхээр болгогдоо. Энэ жэлэй хоёрдохи кварталhаа «Сурые» олоор гаргажа эхилхэ юм.

АМҺАРТА УРДЫНХИҺАА ОЛООР ГАРГАНА

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. Н. Лагунова). «Эмальзаводто» эмаль түрхигдэhэн амhарта бүтээн гаргаха шэнэ цех баригдажа эхилбэ. Энэ предприяти жэл бүри дүрбэн миллион зүйлнүүдые магазинуудта эльгээдэг юм. Үндэр бүтээсэтэй техникээр хангагдаhан шэнэ цехэй ашаглалгада ороходонь хоёр хахад дахин ехэ продукци бүтээн гаргагдадаг болохо. «Эмальзавод» ганса Алас-Дурна зүгэй бэшэ, ороной бусад районуудые амhартаар хангаха байна.

ДОСААФ МЭРГЭЖЭЛДЭ ҺУРГАНА

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр.). Харьковай Московско районой зуугаад залуушуул мотоцикл, автомобиль жолоодохо үнэмшэлгэнүүдые абаба. Басагад, хүбүүдтэ ДОСААФ-ай райком hуралсалай-техническэ пункт эмхидхэжэ, имэ үнэмшэлгэ абаха арга олгоо. Энэ пункт область дотороо эрхим гэжэ тоологдодог. Жэл бүри таба мянга гаран харьковайхид ажаллажа байгаад, жолоошон, радиотелеграфист, телевизор, радиоприёмник заhабарилха мастерай хоёрдохи мэргэжэлтэй болоно.

500 БАСАГАД—ТРАКТОРИСТКАНУУД

ОРЁЛ. (ТАСС). Орловско областиин хүдөө тосхонуудай табан зуугаад басагад мүнөө жэлэй хабарай тарилгын үедэ тракторнуудые жолоодохо юм. «Лубянский» совхозой трактористкануудай уряа дэмжэн, эдэ басагад курса, училищинуудта hуралсахаяа ороод, мүнөө техникэ оролдосотойгоор шудалжа байнхай.

БАР ХҮСЭ ХЭРЭГЛЭНГҮЙ

ДНЕПРОПЕТРОВСК. (ТАСС-ай корр.). Днепропетровско областиин 22 складта таряа зөөхэ шэнэ арга нэбтэрүүлэгдээ. Аэрогравитационно гэжэ нэрлэгдэhэн имэ арга хэрэглэжэ, шэниисын, ешмээнэй, кукурузын, гэршүүхын, горохой обоонууд шахагдаhан агаарай хүсөөр нэгэ тээhээ ондоо тээшэнь урилуулагдана. Шэнэ түхеэрэлгын шухала хубинь агаар хэрэглэхэ хобоо болоно. Ашаа тээлгэдэ, зөөлгэдэ гарай ажал бүришье хэрэглэгдэнэгүй.

Ороhо hэрюусүүлхэ, hалхитуулха хүдэлмэридэ тиимэ түхеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ. Энэнь үргасын hайн байлга... Шэнэ үргасын тар... ряагдаха болотор Дне... ско областиин 80 га... дуудта энэ түрүү арга ... гэжэ шиидхэгдэнхэй. ...ско, Алтайн хизаарн... ноградска, Кустанайск... болон бусад зарим обл... бэлэдхэлэй предприяти... дэлмэрилэгшэд 20—30 ... щи hэльбэн түхеэрхээр ...

Аэрогравитационно ... рэглэн, ороhоной склад... томат арга үргэлжэ ... тэрүүлхэ хүдэлмэри хэ... лэнхэй.

АЖАЛДАМНАЙ АЯЛГА ДУУНУУД ТУҺАТАЙ

...-Дулма ДОНДОКОВА

...АБАРТАЯА ...ДЛИХАН ...МИЛНАМ...

...захаар хабар, хабар,
...үбэрөөр халзан хабар,
...хани хабар, хабар,
...гүйлгэел, шагнаг газар,
...соорхой соо бү һуу,
...арадай амин руу.
...үндэр тэнгэри доро
...басагандал ёохорло,
...дороһоош шэнэхэн ногоон
...гархажэ гараг лэ.
...дээрэш наран
...туяагаа аргамжан,
...томог хамаагүй,
...гараха заагүй.

* * *

...хабарай ольбон соо,
...шүлэгэй солбон соо,
...-Оронгын өлон соо,
...зохёолой ольһон соо
...а, бадагаа тандаа
...улаалдн даа шадалаараа.
...уунаар угтуулаад тандаа
...һэн зүрхэднай дандаа,
...нютагайнгаа хүгжэм соо
...юун байба зосоо.
...һээл эхитэй Эхэ ором,
...дэнэ шүлэгни огсом.
...рай наран шанга,
...раад сэдьхэлни бү анга.
...г зүрхэ аргалхагүйш,
...офен уугаад абархагүйш.
...хөө, зүрхөө гамна,
...юумэ намна.

* * *

...ан, Улаан Оронго
...ан Ивалгада аранга.
...н зохёолдоо халуун лэ,
...н ажалдаа дорюун лэ.
...а һаатнай дахяад,
...н шүлэгөө бараад,
...охо, ошохо, ошохолди даа,
...гынхид бидэ тандаа,
...буляама Балжидмаа
...дөөрөө басагадаараа
...ад, дахяад угтаха гүш,
...агар автограф абаха гүш?
...дкаа. Балжидмаа
...гта хабарайм туяа
...рыл, хабарыл дуудаарай,
...рай амн дуулаарай.
...р, шинин амилхада,
...нан мүльһэн дээр
унахада,
...гын татуур соёргоо,
...нин хашарһаар долгилоо.
...рай дуунууд ургытай,
...нуудынь дугытай.
...унаар—шуты тээ.
...рин зүрхэн гунигтай.
...ты хададаа хүхытэй,
...һаналдаа дулэтэй.
..., дуһаа дуһална,
...ан баһа урална.
...ожо, басаган,
харюусаарай.

...дуран гэнэтэй,
...харн маряан соогуур,
...хурьгадай маараан
соогуур
...оостнай, малшад,
һамааруулжа,
...өө уншан һаатуулжа,
...да, бадагаа, ерээ,
...ройхин, мэндээ!
...соогоо хүлгөөтэй,
...гараан хүбүүдтэй,
...найман гүйнэ,
...хазаарлуу гүйнэ,
...да, урматай,
...зохёолнай
уншагшадтай.

* * *

...эдэ,
...хабар өөдэ
...машинамнай
зохолдоно,
...шиндам мөөрымнай
гоходоно.
...зохёол уряатай
...гар нарһад суурнатай,
...шүлэгэй ниндэнги.
...да, ябаа,
...шүлэгөр яряа,
...гүүр сасаа,
...шүлэгөө шашаа,
...дэрээ гарахадам,
...байна «Барыкино».
...шулэнь ухадам,
...ягаана, барвит,—гэжэ.
...хабарай шүлэгүүд
...мөөрөн соо зэдэлнэ
...басагад
һаалишангууд
...рураар түсэбөө шэдэлнэ.
..., Хүйтэн гэлсэнэтэ,
...тэн бэшэ, халуун лэ.
...уншагшад, угталта
...шэ, шүлэгшэ, дорюунта.
...баярнар танаа
...дэзгэн хараам халуунаар.
...ублеэ, Ехэ-Куналей,
...дахлад баяртай!

Мартын 20—25-най үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын аймагта Буряадай литература, искусствын һайндэр боложо үнгэрбэ.

Улаан-Үдэ хотын зохёохы ажалтай юһэн коллектив, тэрэнэй тоодо оперо, баледэй, ородой болон буряадай драмын театрнуудай бригаданууд, Буряадай гүрэнэй филармониин түлөөлэгшэд, уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд, хүгжэмэй олон соёл гэгээрэлэй училищинуудай студентнэр энэ һайндэртэ хабаадаа. Республикымнай уран зохёолшодой номууд тараагдажа, уран зураашадай бүтээлнүүдэй нүүдэл выставкэ харуулагдаа.

Мартын 25-да Тарбагатай тосхондо болоһон түгэсхэлэй үдэшэ дээрэ КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь И. Я. Сыщук, республикын культурын министр П. Н. Нимаев гэгшэд үгэ хэлээ. Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. А. Шикуло зохёохы ажалтай коллективүүдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, амаршалгын адресуудые барюулаа.

«Искра» колхозой һаалиин гурбадахи фермынхид колхоз соогоо ходо түрүүлжэ ябадаг юм. КПСС-эй гэшүүн С. К. Павлов энэ фермые шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): фермын түрүү һаалишад Н. Шишкина, Е. Баранова гэгшэд уран зохёолшод И. Калашников А. Бальбуров хоёртой хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

БУРЯАДАЙ литература искусствын түлөөлэгшэд хүдөөгэй ажалшадай хоёр тээһээ нюур нюураараа уулзажа, хөөрэлдэхэ, зүбшэхэнь ехэ туһатай, ашатай хэрэг гээшэ ха юм. Эдэ уулзалгануудай үедэ олон уншагшад өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулжа, уран зохёолшод, уран зураашад, артистнууд, композиторнуудта туһатай зүбшэл үгэдэг. Тиимэһээ мүнөө хэдэн хүнэй һанамжа, дурадхалнуудые уншагшадай анхаралда табия.

Н. ЗОДБОЕВА, Оронгын дунда һургуулиин багша:

Литература, искусствын үдэрнүүдэй аймаг бүхэндэ үнгэргэгдэдэг болоһониинь ехэ һайшаалтай. Хүдөө нютагайхид хото город ходо ерэжэ байдаггүй ха юм. Тиимэһээ тэдэнэр Улаан-Үдын театрнуудай зүжэгүүдые харанагүй, артистнуудай дуулахые гансал радио, телевизорээр хаа-яа шагнаха, харахаһаа бэшэ, тон үсөө үзэнэ ха юм.

Тиигээд уран зохёолшодтой, өөһэдтэйнь нюур нюураараа уулзажа, хөөрөөень шагнаха, түсэбүүд тухай хоёр шэхээрээ дуулаха гээшэмнай аргагүй туһатай, һонирхолтой байна бшуу. Манай һургуулиин һурагшад Буряад оронойнгоо уран зохёолшодой номуудые, илангаяа Д. Батожабайн, Н. Балданогой, Ч. Цыдендамбаевай, Ц-Д. Дондоковагай, Б. Мунгоновой, Ц. Галановай, Н. Дамдиновай, Д. Улзытуевай болон бусадай зохёолнуудые уншаха тон дуратай. Жэнхэни буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн зохёолнууд, роман туужа, поэмэнүүд, шүлэгүүд түрэл хэлэеэ гүнзэгыгөөр шудалха, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжэхэ хэрэгтэнь манай үхибүүдтэ ехэ туһална. Уран зохёолшодтой иимэ уулзалганууд ходо боложо байг лэ!

Г. ДАШИПЫЛОВ, композитор:

Би мүнөө үедэ шэнэ балет бэшэжэ байнаб. Тэрэнэйнгээ хажуугаар дуунуудые зохёодогби. Тиигээд хүдөө нютагуудаар ябахадаа, манай буряад хүгжэм, дуун тухай хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые ходо шагнадагби. Ажалшан зоной һанамжаар, ирагуу гоё хүгжэмтэй, уран гоё үгэтэй дуунууд үсөөншэг байха. Ирагуу, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ хүгжэмтэй дуунууд радиогоор, телевиденеэр яһала зэдэлхэ юм. Теэд тэдэнэй үгэнүүдынь ехэнхидээ ойлгосогүй, удхаар гүйхэн байдаг. Яахабши?! Энэ шүүмжэлэл зүбтэй гэжэ һанагдана.

Арадай аялгын үндэһэн дээрэ бэшэгдэһэн дуунууд зоной дунда түргэнөөр тарадаг. Хүнүүд бидэндэ иигэжэ хэлэнэ: «Һайн дуунуудые олоор бэшэгты! Илангаяа залуушуулда, пионернүүдтэ зорюулагдаһан дуунууд үсөөн байна». Зүб даа.

Мүнөө хүдөө нютагаар ябахадаа, яһала олые ойлгожо ерээб. Ажалша, малша юрын хүнүүдые сэдьхэл, һанал, бодол, гуниг, баяр зол жаргалые магтаһан дуунуудые зохёохо гэжэ би шиидэнхэйб.

С. ПАВЛОВ, «Искра» колхозой һаалиин гурбадахи фермые даагша:

«Байгал» ансамблиинхид, ород драмын театрайхид манай энээ руу тон үсөө ябана. Ерэхэдээшье хоёр, гурбан жэл боложо үзэгдэдэг. Артистнуудай ерэхэдэ, эндэмнай ехэ һайндэр болодог. Тэдэнэй ходо ябажа байдаг һаа, һайн бэлэй.

Бидэ, Улаан-Үдын аймагай ажалшад, ниислэл хотодоо дүтэ ажаһуудаг һэн хойноо театрнуудай зүжэгүүдые харуулхаяа һаалишад, хонишод, малшадаа абаашадагбди. Энэмнай һайн хэрэг ааб даа. Теэд колхозойнгоо бүхы ажалшадые Улаан-Үдэ шэрэжэ асархагүй хаямши.

Мүн зураашадай бүтээлнүүдые бидэнэр мэдэнэгүй шахуубди. Энэ литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ уран зурагай нүүдэл выставкэнүүдэй олоор эмхидхэгдээ һаань, тон һайн бэлэй. Ганса нэгэн выставкэ хэдэхэн лэ тосхон, һууринуудаар ябаад дүүрэшэнэ. Саашадаа иимэ выставкэнүүдые олоор эмхидхэхэ шухала.

Н. ДАЛБАНОВ, уран зурааша:

Литература, искусствын иимэ ехэ һайндэртэ би түрүүшынхиеэ хабаадабаб. Ехэл һонин байна даа. Зураг зурадаг хүн гээшэ хүдөө нютагаар ходо ябажа, малшад, хонишодтой уулзажа, шэнэ шэнэ этюдүүдые бүтээхэ ёһотой гэжэ үнинэй мэдэхэшье һаа, энээн тухай дахин баталан ойлгобоб.

Хүн зон бидэниие баяртайгаар угтана. Уран зураашадай хүдөө нютагуудаар үсөө ябадагынь үнэхөөрөөшье эли болоно. Бидэнэр ходо ябаха ёһотойбди, уялгатайбди.

Би мүнөө Оронго, Гильбэр, Ехэ-Куналей, Хүйтэн нютагуудай ажалшадтай уулзааб, яһала олон зурагай этюдүүдые хээб.

Ажабайдал гээшые гүнзэгыгөөр шудалха гээшэмнай бидэнэр, уран зураашадай нангин хэрэг. Ямар һайхан сэдьхэлтэй, эрэлхэг зоригтой, шумууһан бэрхэ хүбүүд, басагад хүдөө ажахыдамнай хүдэлнэ гээшэб! Тэдэнэй образуудые уран гоёор, эли тодоор үнэншэмөөр харуулһайб гэһэн хүсэл досоом эжэ эхигүй түрэнэ.

Хүдөө нютагай зон, ажалшадтай ходо уулзажа байял гээд, артистнууд, композиторнууд илангаяа уран зураашадта дурадхаха байнаб.

Б. ДОРЖИЕВ, «Коммунизм» колхозой гэшүүн;

Ехэл гоё байна даа! Уран зохёолшод, уран зураашаднай, артистнууднай хүдөө нютагаар ходо ябажа байг лэ! Һаяхан литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ манай нютагай хүбүүн Намжил Балданогой «Губиин нашан» гэһэн зүжэг хаража баясаабди.

Тиигээд би эндэ хэдэн үгэ нэмэхэ һанаатай һэм. Хүдөө нютагай ажалшад, хонишод, малшад, һаалишад юрын хүнүүд тухай зүжэгүүд тон үсөөнөөр бэшэгдэнэ гээшэ ха. Залуу драматург Дугар Дылгыровэй «Хүлгөөтэ үдэрнүүд» гэһэн зүжэг яһала һайн зохёол болоо гээд, манай эндэхи хүнүүд хэлсэгшэ. Тиимэл һайн зүжэгүүдые олоор бэшээд, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театраар табюулжа, бидэндэ харуулдаг һаань, драматургнуудтаа ехэл баяртай байха һэмди.

А. ХАНДАРХАЕВ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь:

Манай Ехэ-Куналейн шэмээшэгүүдэй хоор тухай дуулаагүй хүниие олохонь бэрхэтэй. Тиимэһээ манай эндэхид уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэй хабаададаг, дуунда, хатарта ехэ дуратай юм.

Республикымнай «Байгал» залуушуулай «Байгалай долгинууд», «Тэрэнги» гэһэн ансамбльнууд манай эндэ ходо ерэжэ байдаг һаань, ямар һайн һэм.

Ирагуу дуу, хонгёо уран шүлэг шагнажа урмашаһан һаалишан, хонишон ажалаа урматайгаар эрхилдэг.

УУЛЗААГАНУУД, УУЛЗАЛГАНУУД...

ХОТО ГОРОДТО дүтэхэнэ оршодог хадань гү, али хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудайнь Улаан-Үдэдэ байдагтань гү—энэ аймагай ажахынуудта хүрэхэнь тархишье бэлэн гэжэ һанадаг байгаабди. Үнэн дээрээ хэдэн үдэрэй туршада хурдан автомашинаар гүйлгэхэдэ энэ аймагай ехэ гээшэнь!

Суг ябаһан нүхэд, уран зохёолшод Намжил Балдано, Африкан Бальбуров, Цырен-Дулмэ Дондокова, залуу поэт Владимир Липатов, уран зурааша Николай Далбанов ехэ хүхюунүүд. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр мүнөө Улаан-Үдын аймагта эхилһэн литература, искусствын һайндэртэ хабаадажа, хүдөө нютагуудай хүн зонтой, уншагшадтаа уулзахаяа, тэдэнтэй хөөрэлдэхэеэ, ажал хэрэгыень харахаяа ошожо ябана ха юм.

— Оронго, Гильбэр нютагаархимнай айлшадые буулгажа һурамхи болошоһон, хашарантаһан зон ааб даа,—гэжэ Володя Липатовай хэлэхэдэ, Намжил Гармаевич Балдано хилам гээд:

— Арайшье тиимэ бэшэл ха. Теэд оронгоорхиной хүндэшэ, ямбашань мэдээжэ бэшэ гү?—гэбэ. Бэшэ хүнүүд бүтүүхэн дороо һабир-шэбэр гэлдээд, Намжил Гармаевичай нютаг ошожо ябаһанаа мартаа аалши гэһэншүү Липатов тээшээ хараадхибад.

— Загарайда энэ һайндэр ёһоор һайнаар, эмхитэйгээр үнгэрөө гэлсэнэ, һэн. Мүнөө ямар байха юм ааб даа,—гэжэ Цырен-Дулма Дондоковнагай һанаагаа зобоходо:

— Яаха һэм дөө! Һайнаар лэ үнгэрхэ байха,—гэжэ Африкан Андреевич энеэбхилбэ...

Уданшьегүй «Улаан-Оронго» колхозой Нарһата Толгой гэжэ газартахи хониной отарада хүрэжэ ерэбэбди.

Машинаһаа буумсаараа, Намжил Гармаевич холо бэшэхэн хойто зүгтэ ербыгшэ хада тээшэ зааба:

— Энэмнай Нарһата Толгой гээшэ. Минии багада эндэшни нарһан тужа байдаг һэн. Энэ үндэрэй баруун тээ минии тоонто бии юм.

Һонин байна даа! Оронгын талын юрын малшанай хүбүүн, мүнөө Буряадай мэдээжэ драматург, республикымнай театрай искусствын үндэһэн һуури табилсагшадай нэгэн Намжил Гармаевич Балдано түрэл нютаг, тоонтото таладаа ерээд, хонишод, малшадтай уулзажа, хөөрэлдэжэ ябана.

«Улаан Оронго» колхозой түрүүлэгшэ Владимир Базырович Тармаев ажахынгаа түрүү хонишод Эрдынеевтэнэй отара бидэндэ харуулна. Бэлшээриһээ һаяхан ерэһэн хонид маараалдаһаар хашаа, хорёодоо дүтэлнэ. Ехэ хээлитэй, гамбагар уусатай хонидые харахадаа, Африкан Андреевич толгойгоо һэжэрнэ:

— Март һара дүүрэжэ байна. Хурьгалһан хонид аад, ямар тарганууд юм?!

Нютагай суута хонишон Мария Пурбуевна Эрдынеева ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрөөд орхино. Энэ отарада дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ. Ехэ 550 хонитой. Мүнөө үедэ 503 хурьга абаад байна. 47 хонид үшөө хурьгалха. Зууһаа зууе абаха зорилготой. Энээндэнь этигэмээр...

— Мүнөөнэймнай хонишод һайн һуудаг болошоо. Телевизор үдэшэ бүри харана. Ном һудар уншана. Машина, мотоцикл, холодильник гээшэмнай гайхалтай бэшэ болонхой, —гэжэ Цырен-Дулма Дондоковна гүбэрнэ.

Зүб даа. Буряадаймнай мэдээжэ поэтэсса Цырен-Дулма Дондокова хүдөө нютагаар ходо ябаха дуратай. Тиимэһээ хонишодой ажаһуудал, байдалые һайн мэдэнэ. Поэтэсса мүнөө үеын залуушуулай һанал бодол, баяр, гуниг, зол жаргалые ойлгохо гэжэ оролдодог. Хоринн аймагай хонишон басаган, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Жамсаранова тухай поэмэ бэшэжэ, «Байгал» журналай нэгэдэхи, хоёрдохи номернуудта толилуулаа.

Нарһата Толгойн хонишод Буряадай уран зохёолшодой мүнөө үедэ бэшэжэ байһан номуудаар һонирхоно, хожом нишэ ерэжэ байхыемнай урина.

...Оронго нютагай хүн зонтой, уншагшадтай болоһон уулзалга дээрэ ехэ һонин үгэнүүд зэдэлээ. Колхозой үнинэй гэшүүн, «Буряад үнэн» газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Радна Будацыренович Бимбаев иимэ үгэнүүдые хэлээ һэн:

— Уран зохёолшодой манайда ерэһэн ушархадаа уншагшадай ехэ һайндэр болоно. Иимэ уулзалгануудай ашатай байһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

Уулзалганууд, уулзалганууд... «Авангард» колхоз Улаан-Үдын аймагай эгээл урдахи үзүүртэнь оршодог юм. Ажахын түб болохо Барыкино тосхон тиимэшье ехэ бэшэ. Зүгөөр тарэнһээ холо бэшэ байдаг Харитоново һуурин бидэндэ ехээр һайшаагдаба. Эндэхи байгаали ехэ гоё. Хоёр тээгүүрнь—үндэр хаданууд, урда хажуугаарнь Хёлго мүрэн урдан гарана. Энэ һууринай һүнэй һаалиин фермэ дээрэ ерэхэдэмнай, һаалишад ехэ сүлөөгүй, үнеэдээ эдеэлүүлжэ байба. Колхозой партбюрогой секретарь Павел Исакович Ревцов һаалиин фермын амжалтанууд тухай тобшохоноор хөөрэнэ. Энэ ажахын һаалишад 1971 ондо үнеэн бүхэнһөө 2400 литр һү һаажа суурхаа. Тиихэдэ залуу һаалишан Татьяна Андреева колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, 2600 литр һү һааһан байна.

— Уран зохёолшод, артистнууд, композиторнууд, уран зураашадые тон үсөө харанабди. Тэдэнэй зохёолнууд, бүтээлнүүд тухай бидэнэр ехэл багаар мэдэнэбди,—гэжэ һаалишан Елена Екимовагай хэлэхэдэ, бэшэниинь зүбшөөһэн хэбэртэй басаган тээшэ харана. Үнэхөөрөөшье иимэ уулзалганууд эндэ болодоггүй. Артистнууд оройдоошье эндэ үзэгдэдэггүй гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй. Тиимэһээ Харитоново һууринайхидай гомдохонь зүб.

Хүдөө нютагаар ябахада, ямар юумэн онсо илгаран үзэгдэнэб? Манай уран зохёолшодой номуудые хүн зон һайса уншаһан, зохёол соохи геройнуудые нэрээрнь бултадаа мэдэхэ байна. «Искра» колхозой һаалиин гурбадахи фермэ дээрэ ерэхэдэмнай, фермые даагша Степан Куприянович Павлов бидэниие хүлеэшэнхэй, 18 һаалишадаа суглуулаанхай байгаа һэн. Бидэнтэй ябалсаһан уран зохёолшо, Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлениин харюусалгата секретарь Исай Калистратович Калашниковай орожо ерэхэдэ, һаалишад альга ташан угтаба:

— Манай шэмээшэг уран зохёолшо ерэбэ. «Шэнэ сагай шэнжэ» гэһэн роман яажа бэшэһэн тухайгаа одоол һонин юумэ хөөрэхэнь.

Үнэхөөрөөшье уулзалга бүхэмнай амжалтатайгаар үнгэрнэ, уншагшад асуудалнуудые дээрэ дээрэһээнь табина.

Надейно тосхоной найман жэлэй һургуулиин һурагшадтай уулзалга тон һониноор үнгэрөө. Наймадахи классай һурагша Дуся Хомякова Исай Калашниковай бэшэһэн романууд тухай хөөрэжэ үгэнэ. Тиихэдэ математикын багша Галина Федоровна Матвеева поэтессэ Цырен-Дулма Дондоковагай «Талын үдэшэ» гэһэн шүлэгые ханхинаса уншажа, суглараагшадай нэрьемэ альга ташалганда хүртэбэ. Библиотекарь Галина Николаевна Трифонова Исай Калашниковай номуудаар һонирхоно. Иигэжэ хоёр тээһээ уулзажа, литература искусствын хүгжэлтэ, саашанхи зорилгонууд тухай хөөрэлдэхэдэ ямар урматайб! Мүнөөмнай хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаа һалажа байна. Энэнь эли тодоор эндэ харагдана. Улаан-Үдын театрнуудай һүүлшын зүжэгүүд, баледүүдтэ наадаһан хатаршад, оперонуудай аринуудые дууладаг артистнууд, тэдэнэй ургалта эндэхи хүнүүдые һонирхуулна. СССР-эй арадай артистнууд Лхасаран Линховоин, Лариса Сахьянова болон бусад мүнөө үедэ юу хэжэ байнаб гэһэн асуудалнуудшье гарана...

«Искра» колхозой түб—Хүйтэн тосхон. Соёлой ордоной ехэ зал соо хүнүүд дүүрэн сугларанхай. Поэдүүд шүлэгүүдээ уншажа дүүргэбэ. Уран зохёолшод өөһэдынгөө түсэбүүд тухай хөөрэбэ. Харин зал сооһоо гарнууд дээрэ үргэгдэжэ, ендэртэ гаража үгэ хэлэхэ дуратайшуул нилээд олон байба. Юһэдэхи классай һурагша Аня Пальшина, наймадахи классай һурагша Надя Степанова, арбадахи классай һурагша Галина Емельянова Буряадай уран зохёолшодой номууд, тэдэнэрэй зохёохы ажал тухай хөөрэнэ. Эндэхи һургуулиин үнинэй багша Нина Григорьевна Антошина иигэжэ хэлээ һэн: «Революциин урда тээ Буряад ороной хүн зоной һургуули һударгүй байһаниинь мэдээжэ. Мүнөө бидэнэр Совет засагай, түрэл партиин ашаар үндэр соёл гэгээрэлтэй, болбосоролтой болоод, өөһэдынгөө уран зохёолшодтой уулзажа байнабди. Д. Батожабайн, Б. Мунгоновой, Ч. Цыдендамбаевай, А. Бальбуровай, Б. Санжинай, Р. Белоглазовагай, И. Калашниковай болон бусадай романууд бидэниие баясуулна, айхабтар ехэ хүгжэлтыемнай харуулна».

Буряадай уран зураашадай нүүдэл выставкэ Ивалга тосхондо.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Уулзалганууд, уулзалганууд... «Коммунизм» колхозой түб Гильбэр тосхон, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб Ехэ-Куналей... Хаанашье ябахадамнай, хүдөө нютагай хүн зон ажалай амжалтын, ехэ дэбжэлтын оршон байдалда бидэниие угтажа байна.

Эдэ табан хоногой туршада, Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ нилээд олон хүн зонтой уулзагдаа. Мүнөө үеын хүн, тэрэнэй ажабайдал, хүсэл, бодол, баяр, жаргал тухай гүнзэгыгөөр, уран гоёор, эли тодоор зохёолнуудые бэшэжэ байхыень уншагшад уран зохёолшодтоо захина. Энэ үдэрнүүдэй үедэ тосхон бүхэндэ номой худалдаан эмхидхэгдээ. Тинбэшье эндэ Буряадай уран зохёолшодой номууд үшөөл үсөөнөөр асарагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тиихэдэ хүдөөгэй зарим библиотекэнүүд уулзалгада бэлдээгүй, уншагшадтаа энээн тухай дуулгаагүй байха юм. Гансал Гильбэрэй хүдөөгэй библиотекэ тон һайн бэлэдхэлтэй.

Иимэ уулзалгануудай ходол боложо байгаа һаань, ехэ туһатай бэлэй гэжэ хүдөө нютагаархин дахин дахин дабтана. Үнэхөөрөөшье Эхэ орондоо элбэг дэлбэг мяха, һү, таряа тушаажа байһан хүн зонтой уран зохёолшод, уран зураашад, артистнууд, композиторнуудай ходо уулзажа байгаа һаа, мүнөө үеын хүн тухай һайн зохёолнуудые бэшэхэнь, бүтээхэнь дамжаггүй ха юм.

Ажалда аялга дуунууд туһатай!

Г. ДАШАБЫЛОВ,
манай корр.

УРАН ЗУРААЧЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

1. «УЛААН ОРОНГО» КОЛХОЗ. «НАРҺАТА ТОЛГОЙ» ГЭЖЭ ГАЗАРТАХИ ХОНИНОЙ ОТАРА. БЭЛШЭЭРИҺЭЭ БУСАҺАН ХОНИД ХОРЕОГОЙ ГАЗААДАХИ ДАБҺА ДОЛЁОНО.

2. «АВАНГАРД» КОЛХОЗ. ХАРИТОНОВО ҺУУРИНАЙ ҺААЛИИН ФЕРМЭ. ЗҮҮН ГАРҺАА: ҺААЛИШАД Е. ЕКИНОВА, Т. ЧЕРНЫХ, Н. ЧЕРНЫХ, Е. КАЛАШНИКОВА ГЭГШЭД УРАН ШҮЛЭГ ҺОНИРХОН ШАГНАНА.

Н. ДАЛБАЕВАЙ зурагууд.

ДОРЖО БАНЗАРОВАЙ ТҮРЭҺӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮРҮҮШЫН ЭРДЭМТЭ ХҮБҮҮГЭЭ...

(Н. ДАМДИНОВАЙ ДРАМА ТУХАЙ ҺАНАМЖА)

Databases Ородой түрүүшын эрдэмтэ М. В. Ломоносовой ажал ябуулга, тэрэнэй бухы хэһэн бүтээһэн юумэнинь шэнжэлэгшэдэй, уран зохёолшодой анхаралые татаһан зандаа бшуу. Тэрээн шэнгеэр манай Буряад оронһоо ургажа гараһан түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаровай дүрэ һүүлэй үедэ зохёолшодой һонирхол эзэлдэг болоо. Чимит Цыдендамбаевай бэлигтэ гуурһан дороһоо мүндэлһэн «Банзарай лагван» гэһэн туужые, «Банзарай хүбүүн Доржо», «Түрэл нютагһаа холо» гэһэн романуудые буряад, ород уншагшад һонёо бууранхгүй ирадаг зандаа.

Тиихэдэ поэт Н. Дамдинов «Доржо Банзаров тухай дуун» гэһэн һонин поэмэ бэшэжэ хэблүүлээд, уданшьегүй «Доржо Банзаров» гэжэ драма зохёогоо. Буряад драмын театрай сценэ дээрэ тэрэнь амжалтатайгаар табигдаһан байгаа.

Николай Дамдинов имагтал поэт бэшэ, мүн баһа шадамар драматург байһанаа нэгэтэ бэшэ гэршэлһэн гээшэ ааб даа. «Ургын һалбарха үедэ» гэһэн кинофильмын сценари. «Үнгэрһэн хэрэг», «Илалтын дархашуул» гэжэ пьесэнүүдыень дурдая.

Муравьев гэхэ мэтын «нүхэдтэй» зэргэлжэ хүдэлхэ хуби тудалдаа. Муравьев гээшэнь яһала эрдэмтэйшье хүн хэбэртэй, библиотекэдэнь Сервантес, Гёте, Пушкин, Гоголь гэгшэдэй зохёолнууд бии. Теэд эрдэмтын ухаан бодолой эрилтые тэрэмнэй ойлгохо бодолгүй байшоо. Тиимэһээ Банзаров элдэб үнгын мэдүүлгэ, гомдол бэшэһэн саарһа носожо, хайран сагаа һалгааха баатай болоно.

Ухаан бодол мохооруулма саарһа үдэр бүри, жэл бүри носожо һууха гээшэ ямар бэ? Хэдэн жэлэй туршада туйлай ехэ ажал ябуулһанай, юумэ уншаһанай ашаар олдоһон эрдэмынь хэндэшье хэрэггүйгөөр хосорхонь гү? Иигэжэ бодоходоо, Доржын досоо тэсэшэгүй болоно.

Пьесын нэгэдэхи үйлэ соо Доржо Банзаров эрдэмтэ Васильевтай уулзахадаа, иигэжэ голхорно: **«Иигэжэ битнай арбан жэлдэ һуража, табан хэлэ мэдэхэ болоһонойнгоо һүүлээр хулгайшад, эдилгэшэдые мүрдэхэ тушаалда табигдабалби даа. Тиитэрээ шармайжа, университет дүүргэһэнэй хэрэг байгаа гү?..»**

Гэбэшье Доржо эрдэмэй түлөө тэмсэдэг, өөрынгөө дуратай юумэ хэхэ саг олодог байгаа гэжэ автор харуулна. Эрдэмтын бодол мүнхэ зула мэтээр бадарһан зандаа байгаа ха юм гэжэ пьесэ уншахадаа, зүжэг харахадаа ойлгохоор. Буряадуудай, нютагай түүхэ тухай бодолгото болоно. Исункe хүн тайжын шулуун дээрэ бэшэгдэһэн зүйлые тайлбарилан уншаха талаар шэнжэлгэ хэнэ. Зүгөөр Доржо Банзаров 1850 ондо тэрэ бэшэгые тайлбарилһан гэжэ мэдэнэбди. Харин автор тэрэ баримтыень пьесын удхада таараалдуулан, 1854 ондо тайлбарилһан шэнгеэр харуулна. Уран зохёол соо хадаа хамаагүй юм гээбы даа, зүгөөр, манай һанахада, түүхын баримтые хубилгаагүй һаа, дээрэ байгаа бэшэ аа гү.

1-дэхи үйлын хоёрдохи үзэгдэлһөө абтаһан энээхэн хэһэг Банзаровай түрүү үзэл бодолтой байһые гэршэлнэ. Гэбэшье автор геройдоо эмээхэйрэн дурлаһанһаа боложо, түрүү үзэлтэй байһан шэнгеэр зураглаа гү гэжэ уншагшад һэжэглэхэгүй бээз. 1848 ондо Францида болоһон революци тушаа монголшо эрдэмтэ Бобровниковто бэшэһэн бэшэг соогоо дээрэ харуулагдаһан үгэнүүдтэ тон дүтэрхыгөөр Доржо Банзаров бэшэһэн байдаг. Тиимэ болохолоороо, Буряадай түрүүшын эрдэмтын үзэл бодолой революционно шэглэлтэй байһанинь аргашагүй. Тэрэ талыень поэт Николай Дамдинов шадамараар харуулаа ха юм.

Тиихэдэ декабрист Н. Бестужев пьесэ дотор харуулагданагүй. Гэбэшье тэрэнэй холо бэшэ байһан тухай, тэрээндэ Банзаровай хүрэдэг, хөөрэлдэдэг байһан тухай пьесэ сооһоо мэдэнэбди.

Доржо Банзаровай эхэ, эсэгэ хоёртоо дуратай байһые, мүн Банзар Солиндой хоёрой одхон хүбүүндээ эмээхэй байһые автор үнэншэмөөр зураглана. Тиихэдэ юрын арад зон түрүүшын эрдэмтэ хүбүүгээ хүндэлдэг, хашалан зоболонгһоо аршалха гэжэ шүтэдэг, этигэдэг байгаа.

Теэд эрхэ сүлөөгэй наран тэрэ үедэ далан үүлэнэй саана халхалаатай һэн. Үнэнэй түлөө тэмсэһэн хүн хэршье зоригтой һаа, хаанта засагай «нэрэ хүндые» сахигшадай дунда гансаардахал байгаа ха юм даа. «Үнэншэ — хүн үүдэндэ, худалша хүн — хоймортo» гэһэн оньһон үгэ тэрэл үедэ мүндэлөө ёһотой. Сэдьхэлдээ ямар ехэ үбшэнтэйгөөр: **«Хэзээ дууһаха үбэл гээшэб, хэзээ толорхо үүр хираан гээшэб!»** — гэжэ Доржо Банзаров хэлэнэ. Энде дурсагдаһан үбэл жэлэй дүрбэн сагай нэгэн бэшэ, харин тэрэ үедэ юрын зоной тама болоһон хаанта засагай байгуулга тухай хэлэһэн удхатай. Үнэхөөрөөшье, хүнэй жаргал, хурдан бодол, хүсэл — хуу сэбдэг саһанда даруулшаһан мэтэ байгаа бшуу.

Ябашье арад зон эрдэмтэ хүбүүгээрээ омогорхоһон, омогорходог байгаашье, мүнөөшье омогорходог гээшэ. Тэрэ шэнжыень автор үгытэй Дэлэгэй дуугаар харуулһан байна:

Түүрээлтэй һайхан эдеэгээ
Түхэреэлэн һуугшадтаа
хүргэел,
Түрүүшын эрдэмтэ хүбүүгээ
Түрынгөө түрүүдэ һуулгаял.

Банзаровай абари зангай интернациональна шанартай байһые Н. Дамдинов Кузьма гэжэ юрын ород хасагай үгэнүүдээр харуулаа: **«Эрхүү хото гэжэ... һ-һэ! Энде шүүд үхэшэн алдаһыемни, ноён Банзаров абараа һэн гүбэ. Хорин табан жэлэй хасаг албаяа дүүргээд, орохо нүхэгүй, эдихэ хоолгүй, газаа хаягдаад хэбтэхэдэмни, намда тиимэшье амтатай бэшэ һэн даа! Ород, буряад гэлдэхэ... үгы даа, хүн яһа үһаараа болохогүй, сэдьхэл зүрхэнэй һайхаар болохо. Энээние толгойнгоо бууралтаһан хойно ойлгоһомни харамтай»** (3-дахи үйлын 6-дахи үзэгдэл).

Доржо Банзаров хаанай хуулиин хайраар бэшэ, ород эрдэмтэдэй ашаар «Европын ямаршье университедэй докторско орейбшо үмдэхөөр» эрдэмтэн боложо гараа. Зүгөөр автор драмаяа шэнэлэн заһахадаа, «Оршолыень». 1-дэхи үйлын 1-дэхи үзэгдэлые абажа хаяа. Тэдээн соонь ород эрдэмтэдтэй Д. Банзаровай нягта холбоотой байһанинь элеэр харуулаатай юм һэн.

Хамба ламатай, архиепископ Нилтэй хөөрэлдэхэ ушарһаань Доржо Банзаров ямаршье шажанда шүтэдэггүй хүн байгаа юм гэжэ ойлгонобди.

Доржо Банзаровай яагаад наһа бараһан тушаа элдэб һанамжа бии ааб даа. Николай Дамдинов тэрэ ушарые өөрынхеэрээ зураглана. Чиновник, хамба лама, Нил гэгшэдэй эм үгэхэдэ, Доржо Банзаров бултыень хармаанлаад, һүүлдэнь нэгэ эм уужархёо. Теэд хэнэйхиинь уугаа юм, бү мэдэе...

Юрэдөө, Николай Дамдинов яһала һонирхолтой түүхэтэ драма бэшээ, Доржо Банзаровай дүрые һонирхолтойгоор зураглаа гэһэн һанамжа хэлэхэ байнабди. Түрэһөөр 150 жэлэйнь гүйсэһэн ойн баярые угтуулан, буряад арадайнгаа зүгһөө «түрүүшын эрдэмтэ хүбүүгээ түүрээн магтаха» талаар оншотойхон үгээ поэт-драматург хэлээ бэшэ гү?

Һанаанһаа абтаһан бэшэ, харин зуу гаран жэлэй саана ажаһууһан, эрдэмэй галда тоһо адхалсажа, түүхэдэ нэрээ мүнхэлһэн хүнэй дүрые драматургиин арга онолоор зураглаха зорилго уран зохёолшо урдаа табиһан байна.

Пьесэ бэшэхэ гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Ородой агуу ехэ драматург А. Н. Островский тэрээн тушаа иигэжэ бэшэһэн байдаг: **«Драматическа уран зохёолшо гээшэ миин зохёолшо бэшэ, тэрэ юушье зохёодоггүй юм, болоһон үйлэ хэрэгүүдые ажабайдалһаа, түүхэһээ, домогһоо абадаг, һанал бодолой (психологическа) ямар ушарта ямар үйлэ хэрэг боложо үнгэрөөб, юундэ ондоогоор бэшэ харин иимээр бүрилдөөб гэжэ харуулха хэрэг гарана бшуу...»**

Николай Дамдиновай һүүлшын пьесые Островскиин хэлэһэнэй ёһоор сэгнэбэл, уран зохёолшо зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа гэхээр. Автор тон нэтэрүүгээр эрдэмтын намтарһаа гадна, тэрэнэй зохёолнуудые шудалаа гээшэ ха гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, пьесыень уншажа үзэхэдэ, туйлай ехэ шэнжэлгын хүдэлмэри хэһэнэй, геройнгоо дүрые тархи соо нилээн «буйлуулһанай» һүүлээр лэ гууршаяа бэхэдээ хаш гэжэ мэдэхээр байна.

Гэбэшье пьесэ соогоо түүхын мэдээжэ баримтануудые, намтарай зүйлнүүдые тон наринаар һэргээхэ гэжэ Дамдинов оролдоогүй. Бэлигтэ эрдэмтын дүрые зураглаһан уран һайханай зохёол бүтээхэ хэрэгтэй байгаа бшуу.

Пьесын эхинһээ һүүл хүрэтэр аяар тэрэ үеын хүн зоной байдал һуудал, абари зан эли тодоор, үнэн зүбөөр зураглагдана. Биирээ шангаар адхаһан уран зурааашын шэрэ гамнангүй зураһан шэнги, жэжэхэн абаритай һаймһарагшадай, эдилгэ абагшадай, ород болон буряад этэгээдүүдэй дүрые тобойсо автор харуулна.

Доржо Банзаровай дүрэ пьесэ соо гол һуури эзэлнэ гээшэ ааб даа. Орьёлжо байһан хүсэн дундаа, эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ тон ехэ хүсэлтэй залуу эрдэмтэ Эрхүү хүрэжэ ерэбэ. Теэд ямар уладтай зэргэлжэ хүдэлхэ болооб? Дээшээ хараха хүнэйнгөө урдаһаа «а» гэжэ амаа ангайхагүй, доро дохин мүргэжэ байдаг, харин доошоо хараха зондоо абарга могойдол харайжа буудаг Дормидонт Силыч, Зүүн Сибириин генерал-губернатор, холые харахагүй Николай Николаевич

Юрэдөөл, арадай дундаһаа ургажа гараһан хүн хадаа хүн зоной зоболонгые һанаа амархаар ажаглажа, эрдэмтэ Васильевай хэлэһэнэй ёһоор, «политика руу оролсонгүй» байжа Банзаров шадахагүй, доромжолуулһаниие үмөөрхэ, хүниие гомодооһон гэмтэниие гам хайрагүй хэһээхэ шадалтай байшоо (Эржэн-Дариие баян Содбоһоо абарһан, үгытэй Дэлэгэй мори буляагша Эрхэтэ баяниие ябагаар гэртэнь ябуулһан ушарнууд) гэжэ автор пьесэ соогоо харуулһан байна. Зүб лэ даа. Агуу ехэ Лобачевскиин толгойлжо байһан университет дүүргэһэн хүнэй үзэл бодол ондоо байхагүй байгаал!

Васильев. Дүшэ найман он... Парижда болоһон февралиин шууялдаае ямараар хойто ниислэл хотомнай угтаа һэн бэ? Хараһан хүн хадаа хөөрэлши.

Банзаров. Хаан һалганаа, хүн зон хүлгөө ааб даа. Би хүрэтэрөө саг хубилжа, Абай Гэсэр дахин бодохонь гээшэ гү гэжэ хүхеэ агша һэм. Тиигэбэлынь, гушан гурбан баатарайнь зэргэдэ дары жагсаха байгааб! (нюдаргаа зангидана).

Эрдэм шудалжа, хэдэн жэл соо түрэл нютагһаа холо ябаһан Доржо Банзаров тусхай хэрэгүүдэй чиновнигой тушаал даахадаа, хүдөө нютагуудаар ябаха аргатай болоно. Нютагайнь шарай, түрэл арадайнь байдал шэнээр харагдажа, үнэн худал хоёрой тэмсэл гээшые эрдэмтэ нюдөөрөө үзэбэ. Тиимэһээ ажабайдалтай танилсаха хэрэгтэнь шэнэ тушаал нэгэ талаһаа туһатайшье байгаа гээшэ ха.

Г. ОЧИРОВА,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ.

Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаровай түрэһөөр 150 жэлэй ойе угтуулан Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драмын театр Николай Дамдиновай бэшэһэн «Доржо Банзаров» гэжэ зүжэгые дахинаа табижа эхилбэ. Энэ зүжэгые авторынь шэнэдхэн заһаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрдэмтэ Д. Банзаров — Буряадай габьяата артист Г. Б. Бутуханов, магистр В. Васильев — Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. Аюшин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Монгол һоо ерэһэн бэшэг

БАЯР ХҮРГЭНЭБДИ

Минии хани нүхэр Хишигмаа хүндөөр үбшэлөөд, үнгэрөөшэ жэлэй апрелиин 1-дэ МНР-эй Дархан хотоһоо ерэжэ, Улаан-Үдын республиканска больницын хирургическа отделенидэ ороһон байгаа. Больницада орсхотойгоо хамта аха нүхэдэйнгөө хани халуун анхарал доро эмшэлүүлжэ эхилээ.

Жэл шахуу саг соо энэ больницада эмшэлүүлээд, нүхэрэйм ами наһан абарагдаа. Энэ ушарһаа хирург Борис Намсараевич Эрдынеевтэ гүн сэдьхэлэй баяр баясхалан танай газетээр дамжуулан хүргэнэбди. Тиихэдэ хирургическа отделениин бүхы хүдэлмэрилэгшэд нүхэртэмни урин илдамаар хандадаг байгаа. Бултандань баһал ехэ баярые хүргэнэбди. Отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй саашанхи ажалда ехэ амжалта, зол жаргал бүхы зүрхэ сэдьхэлөөрөө хүсэнэбди.

Улаан-Үдын больницада эмшэлүүлжэ, элүүр энхэ болоһойнгоо хойно ехэ баяртай түрэл нютагаа бусабабди.

ЗУНДУИН ХАЛТАР,
МНР-эй сэрэгэй алба хаагша,
ГУМАЖАН ХИШИГМАА,
тэрэнэй хани нүхэр.

ГРОЗНЫЙ ХОТО ОШОХО ЭРХЫН ТҮЛӨӨ

Республикымнай хүнгэн атлетикын федераци болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи физическэ культура ба спортын комитет үнгэрэгшэ амаралтын үдэр һонирхолтой мүрысөө үнгэргөө. Улаан-Үдын Октябрьска, Советскэ, Железнодорожно районуудай спортсменүүдэй хоорондо кроссоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Тиихэдэ спортын һайн дуранай бүлгэмүүд хоорондоо шангаар тэмсээ. Кабанскын, Сэлэнгын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудай спортсменүүд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан байна.

1000 метрэй зайда урилдахадаа электротехникумэй һурагша Н. Соколова бултаниие ахижа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тэрэ 3 минута 19,4 секунда саг харуулаа. Тоо бүридхэл оньһожоруулгын техникумэй һурагша Г. Зайцева 1.500 метрэй зайда түрүүлжэ гараа. Баргажанай адаг һууринай дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша А. Коргина 2000 метрэ гүйхэдөө, 7 минута 21,4 секунда саг харуулжа, хүлеэгдээгүй амжалта туйлаа.

Эрэшүүлэй дунда болоһон мүрысөөн һонирхолтойгоор үнгэрөө. Г. Гафаров («Буревестник») 3000 метрэй зайда түрүү һуури эзэлээ. 5.000 метрэй зайда болоһон урилдаанда Борькин («Урожай»), Цыпэлэ («Спартак») гэгшэд нэгэдэхи һууриин түлөө шангаар тэмсээ. Зүгөөр Борькин 0,2 секундаар түрүүлжэ шадаа.

Үглөөнһөө шэмэрүүн хүйтэн, байһанаа үдэ багта намдаад, наран хурсаар игаажа, хабарай шэнжэ ороодхино. Спортын мастерта кандидат Р. Якупов 8000 метрэй зайда урилдахадаа түрүүшын метрһээ бусадһаа түрүүлжэ ерэхэнь гэжэ һанамаар байба. Гэбэшье А. Ярматов һүүлшын километртэ тэрэниие ана-мана хүсэжэ ерэбэ. Удангүй Якуповой урдань орожо, түрүү һуури эзэлһэн байна.

Мүнөө эрхимлэжэ гараһан спортсменүүд республикынгаа суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, кроссоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха байна. Энэ мүрысөөн Грозный хотодо априлиин 7-до үнгэргэгдэхэ юм.

Б. МИРОМАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. 8000 метрэ урилдаба.

А. МОНТОСОВОЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНОЙ.

ТАҺАЛДАЛДА ОРУУЛХА ҺЭДЭЛГЫЕ ЗАЙСУУЛХА

ТАСС

Вьетнамай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсахаяа Американ делегациин арсаһантай дашарамдуулан Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ хээ.

Үнгэрһэн гурбан жэл үлүүтэй саг соо США-гай засагай тушаалтад Индохитадтахи дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» политика али бүхы аргаар ябуулхадаа, «Никсонэй доктрина» бэелүүлхэдээ, Урда Вьетнамда, Лаосто, Камбоджодо боложо байгаа дайе улам үргэдхэн һүжэрөөнэ. Холбоото Штадууд ДРВ-дэ эсэргүү агаарай дайгаа улам үргэдхөө.

Париждахи зүблөөн дээрэ американ делегаци эзэрхэг түримхэй хараа бодолоо баримталһаар гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана. США-гай урда тээхи «эб найрамдалта дурадхалнуудтал» адли 1972 оной январиин 25-дай «8 пунктһаа бүридэһэн эбэй түсэб» гэдэгынь вьетнам арадай буу зэбсэг хуряалгаха, Тхиеугай дахуул сэрэгэй захиргаае мэдэрүүлхэ гэһэн ябадал болоно. Энэнь дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» политикые үргэлжэлүүлгын түсэб, Урда Вьетнамда США-гай шэнэ түхэлэй колониализм үлөөхэ түсэб болоно.

Вьетнамай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөө таһалдалда оруулхые һэдэһэн США-гай засагай тушаалтадай ябуулгануудые ДРВ-гэй правительство шууд буруушаагаад, зүблөө хойшо таталгаяа дары болюулжа, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын долоон пунктһаа бүридэһэн дурадхалда зохихо харюу үгэхэ эрилтэ американ правительствада табина гээд МИД-эй мэдүүлгэ дотор заагдана. Һүйдхэлтэ ябуулгануудайнгаа бүхы хойшолонгуудай түлөө США-гай правительство харюусаха ёһотой.

Эхэ оронойнгоо бэеэ даадаг байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэхээр вьетнам арад эрид шууд шиидэнхэй. Дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» гэдэг политикаяа Холбоото Штадуудай үргэлжэлүүлһэн сагта вьетнам арад үнэн зүб тэмсэлээ улам эршэтэйгээр ябуулжа, гүйсэд илалта туйлахые оролдохо байха.

ХАНОЙ

ПАТРИОДУУДАЙ ТАЛА РУУ ОРОНО

ТАСС

Сайгон дахуул сэрэгшэдэй эмхидхэһэн «Дайшалхы залуушуул» гэжэ сэрэгэй түхэлтэй эмхиин 30 гэшүүн мартын 23-най һүни Куангнам провинцида Урда Вьетнамай патриодуудай тала руу оробо.

Энэнь байгша оной эхинһээ хойшо тус райондо эшээлһэн сайгон сэрэгэй солдадуудай зариманайнь патриодуудай тала руу ороһон табадахи ушар юм.

ХАНОЙ

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ТАСС

Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ, тэдэнэй дахуул сэрэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдээ патриотическа хүсэнүүдэй туйлаһан дайшалхы амжалтанууд тухай мэдээсэлнүүд Индохитадай фронтнуудһаа орожо үргэлжэлһөөр.

Мартын 24-һөө 26 болотор Урда Вьетнамай Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Хюэ хото шадар шэбээлһэн сайгон дахуул сэрэгэй бэхилэлтэнүүдтэ хэдэн шанга добтолго хэһэн байна. Байлдаанай үедэ патриодууд дайсанай 400 гаран солдат болон офицернүүдые хүлһөөнь буулгаһан, сэрэгэй 11 машина һандааһан, 2 самолёт буудажа унагааһан байха юм. Мартын 27-до арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Куангчи провинцидахи Кхесань баазада добтолжо, дайсанай олон сэрэгшэдые хүлһөөнь буулгаһан, сэрэгэй техникэ һандааһан байгаа.

Американ-сайгон сэрэгшэдтэй Меконг мүрэнэй адагта хэһэн байлдаануудта патриотическа хүсэнүүд ехэ амжалта туйлаа.

Урда Вьетнамда агаарһаа добтолго хэжэ, патриодуудай дабшалтые һуларуулха гэһэн һэдэлгэ американ сэрэгэй командовани гаргана. Һүүлэй хоёр үдэрэй турша соо США-гай самолёдууд, тэрэ тоодо «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн газар нютагууд худар 16 дахин добтолоо. Хэды бомбодоошье һаань, арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд добтолгоёо һуларуулнагүй.

Мартын 27-до Камбоджын национально-сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд Урда Вьетнамай хилэдэ дүтэхэн шэбээлһэн сайгон булимтарагшадай баазые ракетээр буудажа, дайсанда ехэ гэмтэл хохидол ушаруулаа.

Лаосой патриодууд байлдаанай болоһон районуудта эзэр хэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү шанга сохилто хэжэ, илалтануудые удаа дараалан туйлана. Арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэдэй ракетээр, миномёдоор таһалгаряагүй буудаһанһаа уламжалан, Лонгченгдэхи аэродром хаагдашоо.

ЛОНДОН

АНГЛО-МАЛЬТЫН ХЭЛСЭЭН

ТАСС

Англи Мальта хоёрой хоорондо долоон жэлэй болзортойгоор баталагдаһан шэнэ хэлсээндэ гар табигдаа. Тус хэлсээнэй ёһоор, Англи энэ үе соо олтирог дээрэ баазануудаа үлөөхэ байна. Англиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй удаан саг соо Мальтада байжа, экономикодонь ушаруулһан гарза хохидолой түлөө, баазануудые ашаглаһанай арендэ түлбэри гурба дахин нэмээгдэхэ юм. Гэхэ зуура, Мальтада үшөө хэдэн буулта хэгдэхэ.

Мальтын политическэ ба экономическа дулдыданги бэшэ байдалтай байлгые, нейтралитет сахиха хараа бодолые минии хүтэлбэрилдэг правительство урдынхяараа баримталха байха гэжэ Мальтын премьер-министр Д. Минтофф хэлсээндэ гар табигдаһанай һүүлээр болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Англитай хэһэн хэлсээнэй болзорой дүүрэхэдэ, хариин баазанууд Мальтын газар дээрэ үлэхэгүй юм гээд этигэжэ байһанаа тэрэ баталба.

Аргентинэдэхи ангиин тэмсэл

БУЭНОС-АЙРЕС. ТАСС-ай корр. Исидоро Хильберто дамжуулба:

Аргентинын хүдэлмэришэд ба алба хаагшад эрхэнүүдэйнгээ түлөө үсэд шангаар тэмсэнэ. Мендос провинциин горнягууд хорин үдэрэй туршада буһалгаалаад, илажа гараһан байха юм. Ажалһаа гаргагдаһан 200 хүниие һөөргэнь абаха гэһэн тэдэнэй эрилтые «Корсемар» компаниин эзэд хангаха баатай болобо.

Мендос, Ла-Риох, Сантьяго-Дель-Эстеро ба ороной бусад районуудай һургуулинууд хаагдаа. Засагаархидай хашалта харшалалга хэхээр занаашье һаань, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, һуралсалай программа хаража үзэхэ эрилтэ табин, багшанар буһалгаалжа үргэлжэлһөөр.

Сан-Хуан провинцида буһалгаан үргэн ехэ дэлисэтэй болоо. Орон дотор юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрһэнһөө уламжалан, энде буһалгаан боложо байнхай. Электрын элшэ хүсэнэй түлбэриин гурба дахин хүндэрһэн ушар улад зоной дурыень гутаагаа.

Аргентинын профсоюзуудай, эхэнэрнүүдэй холбооной ба «Аргентинынхидэй национальна уулзалга» гэжэ (энээндэ компарти, түрүү үзэлтэй бусад эмхинүүд ородог) нэгэдэлэй түлөөлэгшэд Аргентинын ниислэл хотодо зүблөө хэбэ. Ажалшадай экономическа хүндэ хүшэр байдалые юумэнэй үнэ сэнгэй таһалгаряагүй хүндэрэлгые буруушааһанаа мэдүүлхын тула правительствын байшангай урда «үлэсхэлэн марш» эмхидхэхээр хараалба.

ТОБШО мэдээсэлнүүд

ЛОНДОН. (ТАСС). Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрһые буруушаажа, 2 мянга тухай хүн Англиин парламентын байшангай дэргэдэ митинг хэбэ. Гэр байрын түлбэриие нилээд ехэ болгохоор хараалһан хуулиин проект болюулха эрилтэ правительствын урда табяа.

Юундэб гэхэдэ, энэ хуулиин үндэһөөр, гэр байрын түлбэри хоёр дахин ехэдхэгдэжэ, олон бүлэнэртэ хүсэ хүртэшэгүй болохо юм. Электрын элшэ хүсэнэй, газай, шулуу нүүрһэнэй үнэ сэн мүн лэ таһалгаряагүй нэмэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Хоёр һурагшые зэрлиг оүдүүлигээр алаһан полициинхидэй гэмтэ хэрэг буруушааһан демонстрацида Урда Вьетнамай Туйхоа хотын арба гара мянган хүн зон, гол түлэб залуушуул, хабаадаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай амгалан арад зондо эсэргүү мүрдэлгын ябуулгануудта хабаадалсахаяа сайгон дахуул армиин солдадууд улам олоороо арсалта хэнэ. Гансал мартын түрүүшын үдэрнүүдтэ Ратьзя провинцида сайгон армиин 600 гаран солдат байлдаанда орохоёо арсаба. Тэдэнэй олонхинь Урда Вьетнамай патриодуудай тала руу ороһон байна.

ТОКИО. (ТАСС). «Би алаха хюдахые хүсэнэгүйб», — гэжэ американ «Ханкок» авианосец дээрэ алба хэһэн матрос мэдүүлээ. США-гай долоодохи флодой гол баазануудай нэгэн — Японой Иокосукадахи американ далайн-сэрэгэй баазаһаа Вьетнамай эрье тээшэ ошоһон корабльдаа тэрэ бусаагүй. Вьетнамай газар нютагуудые бомбодолготой нягта холбоотой һүйдхэлтэ ябуулгануудта хабаадалсахые хүсэнэгүйб гэжэ тэрэ матрос (нэрэнь дурдагданагүй) Америкын Токиодохи посольстводо мэдүүлһэн байна.

Американ олон матросууд Вьетнамай амгалан тайбан арад зониие алаха дурагүй байжа албанһаа тэрьедэнэ гэжэ «Асахи» газетэ бэшэнэ.

БОНН

Һаналаа нэгэдэлгэ үргэдэнэ

ТАСС

Холбоото Штадуудтахи негр зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө элир ехэ тэмсэлшэ — эрэлхэг зориг то американ коммунистка Ан жела Дэвистэй һанал нэгэт байһанаа Германиин Федерати на Республикын демократичес олониитэ мэдүүлнэ. Ороной дэб районуудта эмхидхэ байгуулагдаһан комитедүүд түлөөлэгшэдэй зүблөөн пром ленна Рурай түб хотодо — Д ссельдорфдо болобо. Америк патриот эхэнэрые сүүдлэхэ һэн гутамшаг хэрэг болоюу хын түлөө тэмсэл эдэ комит дүүдэй зорилго болоно.

15 һара үлүүтэй соо һуу түрмэһөөнь Анджела Дэвис сүлөөлһэн ушар бүхэдэл эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй рүүшын амжалта болоно гэ зүблөөндэ хабаадагшад мэд лээ. Анджела Дэвисые мүрдэ хашажа байһан ябадал бур шааһан бэшэгтэ Баруун Герм ниин 170 мянган хүн гар таб гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэ бэ.

Анджела Дэвисые сүүдлэ бүрин зогсоохо, политичес үзэл бодолоороо түрмэдэ хаа даһан бүхы хүнүүдые сү лүүлхын түлөө хүдэлөөе США да үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шуу ла гэжэ зүблөөндэ хабаадагш мэдүүлһэн байна.

Эб найрамдал, демократи ска эрхэ ба сүлөө хангаха г зорилготой хүнүүдые — деме радуудые мүрдэлгэ харшала ямар хэмжээндэ хүрэхэ бай гэжэ Анджела Дэвисэй хүб заяан элеэр харуулна гээд зү лөөнэй баталан абаһан мэдүүл дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «У тухай бодомжолон» — А. М С. Бухаевай корреспонденци ТАСС-ай һүүлшын мэдээсэл

Хоёрдохи хуудаһанда. В. ровскиин «Газарай баялиг у лагшад» гэһэн корреспонде Арадай хинагшадай ком Нютаг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. Д. Б заровай 150 жэлэй ойдо зор лагдаһан «Эрдэмтэн тухай мэ» гэһэн статья. Хилын саа ерэһэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. н нютагай һонин.

Сагай уларил

Республикадамнай мун үүлэтэйшэг байха, шииг н орохогүй. Баруун-хойноһоо дын 3—7 метр хүсэтэйгөө хилха. 2 градус дулаанһаа градус хүрэтэр хүйтэн б Хойто аймагуудаар, Байг эрье шадар 3—8 градус хү байха.

ХАТАРШАДАЙМНАЙ АМЖАЛТА

Мартын 26-һаа 30 болотор Красноярск хотодо үнгэргэгдэһэн бальна хатарай бүхэроссин конкурсдо манай хатаршад хабаадахаяа ошоо һэн. Дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн шангахан мүрысөөндэ манай хатаршад яһала һайн дүн харуулба.

Үсэгэлдэр үдэшэ эрхим паарнуудай, ансамбльнуудай наадые харалган болоо. Тэрэ харалгада Буряадай республикын арадай уран бүтээлэй байшангай «Туяана» гэжэ ансамбль, Антонина Харитонова — Борис Тасканов, Инесса Аранзаева — Всеволод Кубышкин гэгшэдэй паарнууд хабаадалсаба.

Эгээл залуу паар — Елена Андреева, Алексей Бардаханов гэгшэд ВЛКСМ-эй Красноярска крайкомой тусхай шанда хүртэбэ. Тиихэдэ Татьяна Булгатова Бато Баяртуев хоёр Хакассай автономито областиин зүгһөө «Национальна эрхим паар» гэһэн тусхай шанда хүртэбэ. Бүхэроссин конкурсын жюрин тогтоолоор манай оркестр 1-дэхи шатын дипломдо хүртөө. Лауреадуудай нэрэ һүүлдэ мэдэгдэхэ.

Н. ДОНСОРУНОВА.

— Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ле... 35. Телефоны: редакто... 54-54. приемная — 54-93, з... редактора — 68-08. зам. ре... тора — 62-62. ответ. секрет... — 50-52, зам. ответ. секрет... — 36-76. отделы: партий... жизни — 60-91, сельского ... зяйства — 64-36. 63-86, пр... ганды и агитации — 56-23, п... мышленности и строитель... — 61-35, советского строит... ства и быта — 69-58, культ... и школ — 60-21. писем и ... селькоров — 67-81. инфор... — 34-05 общественная пр... ная — 56-62 машинное бюр... 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03480. Заказ № 1224.